

Porabje

2004

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 18. decembra 2003 ❁ Leto XIII, št. 25-26

BOŽIČ

Vužgali smo že štrto svečjo na adventnom venci, pomali bo-
de pa svejtilo tudi božično drev-
vo, večstoletni simbol svetka
lubezni, štero presveiti naša
srca pa nam pokaže pout k srci
naših ljublenih. Več kak gezero
lejt se na sveto nouč, vu tihoj,
zimskoj nouči ob pounouči vu
cerkvaj na cejloj Zemli, gde
prebiva krščanstvo, oglasijo
zvonouvje, šteri zovejo verni-
ke k božoj službi ino k svetoy
meši. Tak protestantski kak ka-
toličanski zvonouvje, vu vsa-
koj cerkvi, v velki varaški pa v
mali vesnički cerkvaj, molitva-
rnicaj glasijo velki dogodek,
glasijo radostno novico, gla-
sijo Kristušovo rođenje. Cejlo-
ga svejta kršćanje se vsako leto
te den v svečešnji gvant obleče-
je pa ešče tisti tudi idejo vu cer-
kev, šteri ovak redno ne hodi-
jo. V mislih pokleknejo pred
bethlehemske jasl, vu šterih je
ležao naš Mešaš, naš Odkūpi-
tel. Z njegovim rojstvom je clo-
večanstvo prišlo v eno nouvo
civilizacijo, štera se imenuje
krščanska civilizacija. Funda-
ment te civilizacije je lubezen,
lubezen do Boga, lubezen do
bližnjega. Težko čakamo te ve-
liki svetek. Več tednov se pri-
pravljamo na njega. Čakamo
ga, kak če bi te svetek vsakšomi
človeki nikši dragi kinč prina-
šao. Mamo takši občutek, kak
če bi se na te den vsaka briga,
vsaka dužnost, bolečina malo
vtišala, kak če bi vse lidi nekš-
na blajžena lubežnost vkūper-
zvezala, kak či bi sakša familija
nikšnoga dragoga, ljublenoga
gousta čakala. Vsakdenešnja,
navadna larma žitka se potiša,
srca napuni svetesnja tihouča,
človek ma takše občutenje, kak
če bi rejsan te ljubleni goust,
sam Boži sin na te den prišo
med nas. Te den večkrat pomi-
slimo na tiste lidi, šteri trpijo,
ali zavolo betega ali za tou, ka
so zapuščeni, zato, ka so daleč
od svoji ljublenih, od svoje do-
mače hiže, ka nemajo vsakde-
nešnjega krūja. Mislimo na nje,
je goripoiščemo, naj tudi oni

občutijo malo iskrico lubezni,
naj njuva dreselna srca komči-
mar za eden kratek čas napuni-
mo s trouštom, z vūpanjem.

Vu vsakoj maloj hiži, vu svekli
palačaj, na trgi, vu bautaj veli-
kih varošov ino vu čisto malih
vesnicaj na sveti večer okin-
čamo božično drevou. Na vrhi
božičnoga drevja se navadno
od gorečih sveč blešči lejpa
zlata ali srebrna zvezda, štera
simbolizira tisto zvezdo, štera
je obri Bethlehema, obri tiste
prouste štale, gde je vu jaslj
ležao mali Jezuš pred več kak
dvegezero lejtami, kazao pout
pasterom, modrijanom, kra-
lom, šteri so iskali pout k Od-
kūpiteli. Točnoga datuma nje-
govoga rojstva gnesden nišče
več ne vej. Dugo časa je biu zim-
ski prevratek tisti den, šteroga
so praznovali za Jezušov rojst-
ni den, ar so te začnoli dnevi
znouva dugši gračuvati, sunce
je vsakši den duže sijalo, kmica
je iz dneva v den kračša grata-
la. Tak se je z božičom končao

najbole kmični cajt leta. Božič
je prineso svetlost i radost vu
naš dreselni žitek.

Božič je takši praznik, šteri nas
na peroutaj spominov odnese
daleč nazaj v preteklost, nazaj
v našo rano mladost. Zato so
tudi moji božiči preveč lejpi, če
gli so me zapistili tisti, šteri so
mi v žitki največ pomenili. Ali
na božični večer se mi vsi po
vrsti po zlatoj nebeskoj pouti
povrnejo v spomin, pa me po-
zdravljajo. Prvi vu toj dugoj vrsti
prihaja po zlatoj pouti stari
ajta, šteri me je včiu, ka morem
cejlo življenje biti poštena, za
babicov, štere sam niti nej poz-
nala, samo njene lejpe keipe,
šteri hvalijo umetnost njenih
rouk, prihaja moja draga ma-
ma, štero sam tak kesno spoz-
nala, ka se z njeno lubežnost-
jov nikdar nejsam mogla nasi-
titi. Po toj zlatoj pouti prihajata
oba mamina brata pa tudi moj
ajta, šterim vsem je bojna vzela
mladost ino zdravje, prihajajo
eden za drugim prijatelji, šteri

so nas tak rano zapustili.

Najbole sta se mi dva božiča
obdržala v spomini. Te prvi,
šteroga se spominjam, je biu
pred petdesetpetimi lejtami, v
Pūconcaj. V pisarni staroga
ajta sam čakala, gda se ogla-
si zvonček pa leko idem v sou-
sedno sobo, gde najdem do
stropa segajouče božično drev-
vo ino bogata darila. Pred boži-
čom sta me stari ajta pa njego-
va gospodinja pitala, kakšno
dario si najbolje želim, ka naj
mi Jezušek prinese. Povedala
sam, ka mam samo edno že-
lenje, naj mi »prinese« mamo
pa ajto. Mama je bila v Sombo-
teli, ajta pa v Rusiji, v vojnom
ujetništvu. Stari ajta mi je po-
vedo, ka je tou zdaj čisto nemo-
gouče, ali naj ne zgibim vūpa-
nja, ar se ednouk tudi eto moje
želenje spuni. Te sam ga pro-
sila, naj vu cerkvi pred oltarom
moli za njiva, tou de zagvušno
pomagalo. Pelao me je notri v
cerkev. Pokazao mi je mesto v
prvoj kloupi, kama se naj doli

sedem, pa je stoupo pred oltar i
povedo molitev za ajto, naj se
srečno povrne z Rusije, pa za
mamo, naj ednouk palik zdra-
va domou pride. Eden drugi
božič tudi nemrem pozabiti,
božič 1967. leta. Te sam že bila
na Vogrskom, študirala sam v
Budimpešti. Vūpala sam se, ka
dobim poutni list pa na božič
leko odidem domou v Pūconce.
Tou so bili takši časi, ka smo
mogli eden za drugim pisati
prošnje, poznanim, nepozna-
nim, pa poutnoga lista dōnok
nej bilou. Zadnji den pred sve-
tim večerom sve z mamo ža-
lostno šle na trg kūpūvat malo
božično drevjo. Prideve do-
mou pa najdeve v poštnom
predali poročilo, ka na pošti le-
ko prejk vzemeve dva priporo-
čeniva pisma. 24. decembra
sve se vzelo na pout. Z vlakom
sve se mogle daleč okouli vo-
ziti, po več vōr čakati tū pa tam.
Že je bila kmica, gda sve prišle
v Pūconce. V župnišče sve šče-
le iti prejk parka. Vidive, ka je cer-
kev razsvetlena. Ranč je bila
božja služba. Notri sve šle v cer-
kev. Lidge so naj čūdūvajouče
gledali, ka se je dōnok zgoudi-
lo, ka sta tevi dveje z Vogrskoga
leko domou prišle. Stari ajta je
stau pred oltarom. Gda naj je
opazo, je velka radost obsijala
njegov obraz. Vidla sam, kak si
je z rokou edno skuzo zbrisao z
obrazu. Pomali se je končala
božja služba, stari ajta je prejk
cejle cerkve hito naravnost
prouti nama k vhoui. Gda so
lidge odhajali, so se stavili
pred njim, pa njemi pravli »go-
spoud farar, gelte, ka ste nej
mislili, ka te tak lejpi božič me-
li?« Ges sam rejsan nikdar nej
mejla tak lejpoga božiča! Ali
vse mini ednouk. Mini veselje,
mini pa tudi žalost. Ostane pa
vera, vūpanje ino lubezen. Lü-
bezen, štera je takšna, kak je
sunce med zvezdami, ar s svo-
jim sijajem presveji vse druge.
Lubezen je tak zmōžna, ka jo
niti smrt nemre premagati.

Suzana Guoth

Ljubljana: Slovenci in Evropa

Padle bodo politične meje, etnične ostanejo - a kje?

S polnopravnim članstvom Slovenije - in Madžarske - v Evropski uniji bodo prihodnje leto padle politične meje, etnične ostanejo, a za zdaj brez odgovora na vprašanje, kje bodo, je v kratkih pozdravnih besedah na posvetovanju na temo Slovenci in Evropa povedal doktor Boštjan Žekš, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Pogovor je pripravil odbor za proučevanje manjšin, ki ga vodi akademik dr. Jože Pirjevec iz Trsta, referate in razprave pa so pripravili ugledni strokovnjaki iz Slovenije in zamejstva. Sočasno so o zelo podobni (ali isti) temi, razpravljali nekaj sto metrov stran v komisiji za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu pri Državnem zboru Republike Slovenije. Tu je za člane odbora in diplomate iz sosednjih držav pripravil predpraznični sprejem Borut Pahor, predsednik Državnega zbora.

Na vprašanje, kaj je spodbudilo razpravo o Slovencih in Evropi na tako visoki znanstveni ravni, tržaški Slovenec in predsednik odbora za proučevanje manjšin SAZU dr. Jože Pirjevec odgovarja:

"Posvetovanje smo organizirali zaradi tega, ker se doslej ob tem zgodovinskem dogodku pred katerim smo, ni zgodilo, da bi se zbrali vsi Slovenci, torej Slovenci iz osrednje Slovenije in zamejstva, ter izmenjali mnenja, ideje, kaj dejanje pomeni oziroma nam bo prineslo. Prepričan sem, da je to za naš narod izrednega pomena, čeprav se v določenem smislu vracamo v preteklost, vendar v dobrem pomenu. Naš življenjski prostor se znova usklajuje, tako kot je bil pod staro Avstrijo, samo da smo bili tedaj nezgodovinski narod, zdaj pa smo Slovenci zgodovinski narod s svojo državo. Gre za veliko pridobitev tudi za Slovence v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Hkrati opominjamo oblast v Ljubljani, da mora poskrbeti, da pridemo v Bruselj kot iden-

titeta z bogatimi izkušnjami iz preteklosti."

Dr. Jože Pirjevec je v uvodni razpravi poudaril, da bodo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo odstranjene posledice prve in druge svetovne vojne, ko so bili Slovenci razkosani v štiri države in je po 2. svetovni vojni zunaj meja ostalo deset odstotkov prebivalcev Slovenije. *"Teh danoosti ne moremo spremeniti, lahko pa jih premostimo, ker bomo živeli znotraj iste politične in gospodarskega prostora."* Čeprav ni odveč vprašanje, kakšna bo slovenska stvarnost v Evropski uniji, ne gre prezreti dejstva, da bo kar 30 milijonov prebivalcev Evropske unije pripadalo eni od manjšin, ali rečeno drugače, Evropa bo združevala več kultur in tradicij, kot bo držav.

Štajerski Slovenci v Avstriji - tiha manjšina

Doktor Filibert Benedetič iz Trsta je v razpravi izhajal iz izvirnih vrednot narodove samobitnosti in poudaril, da *"kultura predstavlja osnovno izhodišče za medsebojno strpnost."* Povedal je tudi, da imajo zamejski Slovenci dvojni status tujcev, *"tujci smo tam, kjer živimo, in tujci smo v Sloveniji."* Zanj je zelo pomembno vprašanje praktičnega uveljavljanja slovenskega jezika zaradi *"patološkega manjverdnostnega kompleksa, ki je med Slovenci z uporabo angleščine v škodo materinščine."* Dobro je po njegovem zastavljen kulturni program v Sloveniji, ki bo spodbujal zanimanje za kulturo kot celoto, medtem ko se je močno poslabšal položaj slovenske knjige.

"Slovenci na avstrijskem Štajerskem so tako imenovana skrita manjšina," je ocena dveh avtorjev, dr. Christiana Promitzerja in dr. Klausja - Jürgena Hermanika. Raziskovalca razmer med štajerskimi Slovenci v treh okrajih Šóбота, Lučane in "radgonski trikotnik", sta ugotovila, da med slovenskim prebivalstvom zaradi pritiska nemške asimilacije v cerkvi

in šoli *"tu ni nacionalne zavesti, gre bolj za jezikovno pripadnost."* Problem je tudi, ker v preteklosti nihče ni zahteval uresničevanja 7. člena avstrijske državne pogodbe, po kateri imajo Slovenci v zvezni deželi Štajerski enake pravice kot Slovenci na Koroškem. Dr. Christian Promitzer tudi ocenjuje, da se edini organizaciji, Kulturnemu društvu člen 7, ni uspelo dovolj približati prebivalcem, ki so ohranili narečje, s katerim pa nočejo v javno življenje, zlasti če so zraven nemško govoreči sodržavljeni.

K temu kaže dodati, da je v letih, odkar je odprt Kulturni dom - Pavlova hiša v Potrni pri avstrijski Radgoni, dosežen napredek, čeprav niso premagani zgodovinski in še kakšni predsodki, predvsem v lokalnem okolju. V Pavlovo hišo, o kateri so mnenja sicer različna, začenjajo prihajati tudi okoliški prebivalci, sem prihajajo lokalni politiki iz okraja in občine Radgona/Bad Radkersburg, prav tako pa je razveseljav podatek, da se je pri zadnjem popisu prebivalcev število tistih, ki govorijo slovenski jezik, povečalo za 29 odstotkov oziroma da je v obmejnem pasu teh prebivalcev 2900. Ostajajo pa dejstva, da štajerski Slovenci nimajo dvojezičnih topografskih napisov, ne izobraževanja, ampak mladi obiskujejo pouk slovenskega jezika kot jezika sosedov, ne medijev, kot so radijske in televizijske narodnostne oddaje; Kulturno društvo pripravljajo letno dvojezično publikacijo Signal - dvojezično je boljše, občasno pa še kakšno publikacijo in knjigo. Dolgo je bila politična ocena, da so pravice štajerskih Slovencev zapisane v Državno pogodbo po pomoti in tega se je oklepala politika v Gradcu. Šele zadnja leta je Gradec nekoliko popustil, pa tudi Dunaj, kjer je prvič nominiran za člana narodnega sveta, ustanovljenega leta 1976, pri zvezni vladi tudi Branko Lenart, predsednik KD člen 7. Članstvo v posvetu pomeni sodelovanje pri razdeljevanju in

dodeljevanju denarja manjšinam in priznanje Dunaja, da na Štajerskem živi manjšina - Slovenci. Nekatere razprave v letošnjem letu kažejo, da bo Štajerska spodbujala regionalno, zlasti gospodarsko sodelovanje s Slovenijo.

Po dolgih desetletjih bo izginila umetno postavljena meja

"Obstoj Slovencev izven meja je jezikovno in kulturno vprašanje. Kot majhen narod potrebujemo intelektualno in kulturno napeto ozračje. Naš jezik se bo uveljavil toliko in tako, kot ga bomo sami znali varovati in tudi varovali," ocenjuje dr. Janko Malle iz avstrijske Koroške. Hkrati je prepričan, da se *"Evropa združuje zaradi miru, pastil malim narodom pa nastavlja agresiven kapital."*

Dr. Katalin Munda Hirnök, porabska Slovenka, sicer raziskovalka na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani, je uvodoma povedala, da se položaj porabskih Slovencev močno razlikuje od razmer, v katerih živijo Slovenci v Avstriji in Italiji. *"Šele po članstvu Slovenije in Madžarske v Evropski uniji bo po dolgih desetletjih izginila umetno postavljena politična meja. Porabski Slovenci bodo prvič v zgodovini del slovenskega narodnega telesa. Zaživeli bodo enako, kot Slovenci v Avstriji in Italiji, v skupnem slovenskem kulturnem, jezikovnem in etničnem prostoru."* Dr. Katalin Munda Hirnök ugotavlja zaostanek pri čezmejnem sodelovanju, ki ga bo potrebno nadomestiti. Znano je, da so odprli prvi mejni prehod med Porabjem in Slovenijo šele avgusta 1992, do tedaj pa so bili sosedniki, znanci in prijatelji, ki so drug k drugemu skoraj videli, ločeni z mejo, politiki so se pogovarjali o pomenu odprte meje, vendar naprej od razprave vse do padca železne zaves in razpada Jugoslavije niso uspeli priti. S prvim preходом med Gornjim Senikom in Martinjem je

"končno padla norost," kot se je ob otvoritvi slikovito izrazil tedanji madžarski predsednik Árpád Göncz.

Zelo pomembna za porabske Slovence bo tudi odločitev Slovenije o razvojni strategiji razvoja Goriškega: ali bo razvoj naravnani tako, da bo ugodno vplival na razmere čez mejo ter s tem spodbujal učenje in rabo slovenskega jezika, ali bo ostalo, kot je zdaj, ko prevladuje v Porabju, zlasti v Monostru, nemški kapital, ki terja znanje nemškega in angleškega jezika. *"Menim, da mora Slovenija vključiti potrebe porabskih Slovencev v svojo razvojno politiko,"* poudarja dr. Katalin Munda Hirnök. Zanimivi so tudi razmisleki akademika Cirila Zlobca, izvrstnega poznavalca narodnostnih razmer na Primorskem in v Evropi. Pravi, da kritično razmišlja ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo: *"Slovenska politika bo še bolj kot doslej zaposlena z institucionalnimi problemi, kako funkcionirati, in da bo - bojim se - še bolj zanemarila celovitost slovenskega nacionalnega prostora. Računamo, da z vstopom v Evropsko unijo dosežemo tako imenovano duhovno in kulturno zedinjeno Slovenijo, toda države, s katerimi mejimo, zlasti Italija in tudi druge, načrtujejo, da se bodo razširile v naš sedanji nacionalni državni prostor."* Kaj pa pastil, ki čakajo majhne narode? Akademik Pirjevec: *"Trdim, da so pastil dobrodošle, ker nas bodo prisilile k ustvarjalni akciji. V Evropski uniji bo več identitet kot držav, in to mora biti naša prednost, kajti vedno smo živeli v neke vrste federacijah. Izkušnje pa kažejo, da federacije lahko preživijo le, če so vsem narodom zagotovljene enake pravice."* Namera odbora SAZU za proučevanje manjšin je uresničena, kajti sprožena je bila prva tako široko zastavljena razprava o tem zgodovinskem dogodku za Slovence v matici in zamejstvu.

eR

Zbornik referatov o doktorju Avgustu Pavlu

Ostal je Slovenec, čeprav ni pisal slovensko

Kulturno društvo člen 7. za avstrijsko Štajersko je v Kulturnem domu - Pavlovi hiši v Laafeldu/Potrni pri Bad Radkersburgu/Radgoni v sestavi letošnjega zadnjega dogodka pripravilo prvo predstavitev zbornika, ki je izšel po lanskemletnem simpoziju na Univerzi v Mariboru o Avgustu Pavlu. Zbornik in zgoščenko s prekmurskim in porabskim narečjem je predstavila urednica dr. Zinka Zorko. Vsebinska zbornika vsestransko osvetljuje osebnost Avgusta Pavla in njegovo delo na

slepe doline (zbirko je tik pred smrtjo prvič v celoti poslovenil in izdal leta 1999 duhovnik in pisatelj Lojze Kozar, op. pisca); Veronika Simon (Pavlova vnukinja); Madžarske pesmi Avgusta Pavla; Judita Pavel (Pavlova hči); Moji spomini na očeta; Suzane Weitlaner: Pavlova hiša v Potrni in Andrej Pavlič: Predstavitev izbranega gradiva Avgusta Pavla. Na zgoščenki v prekmurskem in porabskem narečju pripoveduje Jožef Sapač, Karol Rojko, Jožef Prasl in Karol Dončec.

„Doktor Avgust Pavel je pomemben tudi zdaj in sicer zato, ker je znatno predstavil svoje narečje v svojem času v Budimpešti. Njegovo delo je bilo priznано in eno prvih znanstvenih razprav o cankovskem narečju,“ ocenjuje dr. Zinka Zorko. Pavlovo delo je zelo vplivalo na raziskovalno dejavnost

akademika, dr. Antona Vratuše. *„Pomembna je tudi Pavlova poezija, ki jo premalo poznamo. Ko prebiram pesmi v slovenščini in prevode, ki so jih delali drugi pesniki - zelo občuteno jih je prevedel tudi pomožni škof, dr. Jožef Smej - vidim, da je to izjemna poezija, ki si zasluži ponatis. Slovencem bi morali predstaviti pesnika, ki je živel v madžarskem okolju in se mi zdi, da je Avgust Pavel tudi naš vodnik, kako je potrebno ostati Slovenec in znati jezike sosedov.“*

er

Avgust Pavel

številnih znanstvenih in strokovnih področjih. V zborniku o delu Avgusta Pavla pišejo akademik dr. Anton Vratuša: Uvodna beseda; Marija Kozar Mukič: Življenje in delo Avgusta Pavla - s posebnim ozirom na njegovo muzeološko delo; Jožef Smej: Avgust Pavel - predavatelj slovenskega jezika na visoki bogoslovni šoli v Sombotelu; Marko Jesenšek: O jezikovnem delu Avgusta Pavla; Tjaša Jakob: Pavlovo Glasoslovje slovenskega narečja Cankove; Zinka Zorko: Oblikoslovje in leksika v govoru Cankove; Jože Filo: Pavlovi prevodi iz slovenske literature; Marija Stanonik: Avgust Pavel in slovenska folklor in njegovi pesniški zbirki Tako pojem psalme in naročju

Advent v Sakalauvci

Pred božičem je edno najlepše obdobje celotnega leta, čas adventa, gda verni človek čaka. 7. decembra 2003, na drugo adventsko nedelo, so Ferenc Merkl, gorenjiseniški gospaud, ki

loženjem. Tau se je vidlo na obrazaj ljudi. Pri sveti meši sta obadva zbora sodelovala. Senički zbor je popejvo sveto mešo v slovenskem jeziku, zbor iz Letenya je pa svete pesmi

mala» dvorana. Mali tak kak velki, nagnauk, naglas.

Pri svetoj meši ranč tak kak po meši sta zbora pokazala lepoto petja, štera je prej duplanska molitev. Pevski zbor iz Letenya je na koncerti deset lepi pesmi spojevo na visokom nivoji. Ljudje so tak prajli, ka je senički zbor tu nika nej doj zaostao. Tau so zvün Sakalauvčarov priznali člani zbora iz Letenya tu.

Gvüšna sam, ka v Sakalauvci ljudam dugo v lepom spomini ostane te den, ta lejpa adventska nedela. Čestitamo župniki Ferini Merklini za njegvi jubilej, za tau lepo zamisel.

Lepa gesta je bila po meši, ka je v Sakalauvce - kakoli ka je eden den zamüdo - depa prišo Miklauž tu, šteromi se je najbolje deca veselila. Tačas ka je Miklauž darila talo decay pa odraslim tu, je naš zbor po-

Meša pa koncert v Sakalovskom kulturnom domu.

prej majo Dolenji Senik pa Sakalauvce tu, v Sakalauvci s pomočjo Slovenske zveze spoj lepi svetek organizirali. Pred petimi leti so je gor posvečali za popa, dve leti služijo v Porabji.

Zatok je te den v Sakalauvci v kulturnem domu bila dvojezična - slovenska pa vogrska - meša. Gospaud so na tau sveto mešo dva pevski zbora pozvali. Mešani pevski zbor iz vogrskega varaša Letenya pa mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika.

Sakalauvski kulturni dom - tak mislim - je rejdko etak napunjeni kak na tau priliko. Pa tak sam čutila, ka je nej samo z ljudami bila napunjena dvorana, liki s pravim svetašnjim razpo-

pejvo pri meši. Gledala sam starejše ženske v dvorani, ki so s skunzami v očaj »sprvajale« celjo sveto mešo. Presenetilo me je tau tu, ka gda so pri meši očenaš molili, samo je tak »gr-

pejvo edno najlepšo adventsko pesem. »Je angel gospodov oznanil Mariji.«

Irena Barber

Miklauž je letos prišo k sombotelskim mljašom 6. decembra. Slovenska samouprava in Slovensko društvo sta na te den pozvala folklorno skupino OŠ iz Števanorcev. Tau je biu njeni prvi nastop zvün doma nje vesi. Moremo ji po(h)valiti, ka so lepau plesali pa spejvali. Mentorici Mariji Rituuper pa se za(h)valiti, ka ji tak lepau vči (nej samo plesati, liki slovenski gučati töl). Po folklorni skupini so prišli na oder vsi sombotelski mlajši in so vküper zrecitali pesem o novom leti. Miklauž je vse tau gledalci, na konci pa je prišo un töl na oder in je mlajšom raztalo dar som-

botelskega društva in Državne slovenske samouprave. Letos so dobili dar vözašeni töl: dvojezično knjigo Suzane Guoth (Izpoved ranjenega srca). Za prireditve

smo dobili penaze od Javnoga sklada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti.

Poročilo o deli Slovenske zveze v leti 2003

Predsedstvo Zveze vküper z nadzorno komisijo je letos pet djilejšov melo, gda je s svojimi mišljenji, ideji pomagalo vözmisliti pa izpelati letne programe, se je odlaučilo o potrebnom deli, financiranja. Na nji gdakoli leko računamo pri svojom deli.

Kulturno delo

Slovenska zveza je letos priredila 20 različni programov. Najveške kulturne prireditve so bile: tradicionalni Slovenski kulturni večer in ples, I. Porabsko borovo

ške iz Avstrije pa iz Italije tü. V okviru zveze dela gnesden 8 aktivni odrasli skupin. Fejs nam je žau za Lacija Korpiča in ženski kvartet, steri so v majuša taknjali. Skupine so do konca leta

gostüvanje, III. Državno srečanje porabski Slovencov, Porabski dnevi pod geslom „Naj zaživijo domači odri“, Pesem ne pozna meja, 5. obletnica delovanja Slovenskoga dauma vküper s Porabje d. o. o., 2. mednarodna likovna kolonija. Menše so bile: slovenski kulturni praznik, dan žena, premiera števanovske gledališke skupine, 20. jubilej delovanja seničke lutkovne skupine, 10. jubilej varaški ljudski pevk, Srečanje porabski kulturni skupin ob dnevu manjšin pa 5. otvoritev likovni, fotografijski, grafični razstav.

Zvöjn kulturni programov smo meli konferenco v zvezi z Evropsko unijo pa forum o borovom gostüvanji. Vekši tau kulturni prireditve so nam olepšale s pestrim programom domanje kulturne skupine, menši tau pa 18 skupin iz Slovenije, največ iz Prekmurja, prireditve Pesem ne pozna meja

vsevküper mele 99 nastopov, s toga 69 na Vogrskom, 29 v Sloveniji pa 1 v Italiji. Mešani pevski zbor Avgust Pavel 13, senička folklorna skupina 12, sakaluvska folklorna skupina 8, senički ljudski pevci 10, števanovske ljudske pevke 13, monostrske ljudske pevke 14, števanovska gledališka skupina 12, gledališka družina Nindrik-indrik 13, Laci Korpič z ženskimi kvartetom 4. Na dve šauli delajo tri mlaseče skupine. Senički lutkarji so gora staučili 8, folklorna skupina 4, letos ustanovljena števanovska folklorna skupina 4-krat.

Na občinski reviji pevski zborov v Murski Soboti je sodeloval MePZ Avgust Pavel, na občinskem in medobčinskem srečanju v Murski Soboti pa senička lutkovna skupina. MePZ je letos daubo plaketo za 30-letno sodelovanje, zborovodkinja Marija Trifus pa za 15-letno sodelovanje na

Srečanju slovenski pevski zborov v Šentvidu pri Stični. Gledališka družina Nindrik-indrik je dobila priliko, ka je nota pokazala svojo igro na Državnem srečanju manjšinskih gledališč v Budimpešti. Pozvana je bila na mednarodni gledališki festival na Tržaško v Italijo, gde je izmed 29 skupin Laci Nemeš daubo priznanje za najbaugšo moško stransko vlogo.

Jubilej so letos mele tri skupine. Varaške ženske so v Monoštri svetile 10-letni, MePZ Avgust Pavel na Gorenjem Seniki 65-letni, senički lutkarji pa 20-letni jubilej svojega dela.

Kak skrbimo za potrebne pogoje?

V Porabji je ške nikdar nej bilau razčiščeno, kašni gvant (nošo) so nosili lidge od 18. do 20. stoletja. Zatau smo prosili eno najbola priznana etnologinjo v Sloveniji Marijo Makarovičevno, stera je s pomočtjauv starejši lidi v Porabji raziskala tau. Etak mamu štiri kepe o kompletno gor zravnjani žensk pa dva moškiva, stere vsakši leko spozna v Slovenskom kalendari 2004.

Za seničko folklorno skupino smo dali obnauviti današnji gvant, škornje. Za nji smo dali naprjati zgoščenko (CD) s pomočtjauv slovenskoga harmonikarja Janka Laha iz Prlekije, naj nemajo težave pauleg žive muzike. S sakaluvsko folklorno skupinov smo se pa vujznili, ka smo meli pa döjn nej mamu harmonikarja. Za nji na sprtolejt damo naprjati CD s pomočtjauv muzikanta Stanka Črnka. Prejk novin mo pa dočas iskali harmonikarja v Prekmurju za nji, ka se nam ga ovak ne posreči dobiti. Zveza poskrbi

za organiziranje nastopov, prevozov, financira honorar pa pautne stroške aktivstov, vodij, mentorjev skupin. Pri organiziranju nastopov so nam na veliko pomauč vodja skupin, Aranka Schwarcz, Magda Bartakovič, Laci Kovač, Irena Barber, Vera Gašpar, Jože Illés, Anica Szalai pa Ildiko Trajber. Za kvalitetne, lejpe programe pa najveško odgovornost, brigo majo sami mentorji, Marija Trifus, Elizabeta Kovač, Andraž Suikič, Ibolya Neubauer pa Tímea Hadrik Offner v Porabji, Marija Rituper pa Miki Roš pa iz Murske Sobot.

Ka smo delali za tau, najse gordržijo stare šege pa meštrije?

Letos smo organizirali eno

šivati prte za stole. Z njimi smo te meštirije nota pokazali na Ptuiju, v Čepinci pa v Mosonmagyaróváru.

Mlajše v vrtci pa šaulsko deco najbola samo motiviramo leko.

Na Slovenskoj zvezi smo gvüšni, ka gnes, gda se domanja slovenska rejč vse menja gonči v držinaj, je eške bola potrebno, naj se mali mlajši že v vrtcaj aktivno spoznavajo s slovenskim gezikom, tak z domanjim kak s knjižnim. Zatau smo se na spodbudo delavcev Zveze tak odlaučili na začetki leta na djilejši predsedstva (elnökség), ka de Zveza od šaulskega leta 2003/2004 na cejlo šaulsko leto finansirala vzgojiteljice iz vrtca Murska Sobota, stere nudijo

najbolu ijašnju pa najlepšo šego, borovo gostüvanje v Porabji. Tau pripravlanje je nam svedočilo, ka lejpoga se leko ustvauri, gda skur 300 Slovenecov-Vaugrov vküper prima s te pa druge strani granice. Pri tejm smo dobro priliko meli nota pokazati, kašne lejpe indašnje papirnatu rauže, pušle, lance vejo naprjati ženske. Večkrat se obrnemo na tiste lidij v Porabji tü, steri vejo domanje perece indašnje pokaraje peči ali košare, mekle, drvenke, krpač splesti, lesene grable redti pa vö-

strokovno pomauč. Tau sami stariške, stari stariške pa domanje vzgojiteljice na Gorenjem Seniki, v Sakaluvcu, v Slovenskoj vesi, v Števanovci pa v Monoštri leko najbola svedočijo, ka se mlajši kelko vse navčijo pa s kašno radostjo ponavljajo doma ške starišom tü v slovenskoj rejči.

Letos je Zveza bila na redej vküper sprjati mlajše v tridnevni tabor v vrtci Murska Sobota, kam je 17 mlajšov sprvajalo 14 mamic, babic, prababica pa vzgojiteljica. V likovni tabor, gde mlajši ma-

Poročilo o deli Slovenske zveze v leti 2003

lajo, farbajo, bi tu leko šla u več mlajšov, dapa žau, je samo ena mati leko ušla s svojo dekličinov iz Števanovec. Bile so pa tri mati s tremi mlajši z Gorenjoga Senika na dobrodelnem festivalu v vrtci v Murski Soboti, gde so se trno dobro čutili vsi.

rji, steroga se je udeležilo 5 mlajšov s seničke šaule, 4 s števanovske šaule pa trge z gimnazije. V likovnom taboru na Koroškem v Avstriji so bili štirje mlajši s školnikom Lacijom Kovačom s števanovske šaule. Mlajše v tabor vkup poberejo školni-

lalo slovenske novine, stere vsakšji leko dobi šenki. 1450 novin je štampano v Murski Soboti. Štejo je od najmenše vesi v Porabji do Budimpešte, Slovenije, Merike, Avstralije, Švice, Avstrije. Namen uredništva z novinami je, naj dobimo informacije - gdekoli živemo - o tem, ka se godi z nami, Slovenci, na Vogrskom. Uredništvo se za tau tu vsakšjo leto briga, naj vódamo Slovenski kalendar s članki v domanjor reji pa v knjižnom gezi, steri nam dosta nauvosti povejo od indašnjoga pa gnešnoga življenja porabski lidij. Zatau tu uredništvo poskrbi, naj po dugi zimski večeraj mamo ka štet ali spejvati. Letos vódamo knjigo Andovske zgodbe, v steraj nam je avtor Karči Holec 10 novel napiso v svojoj žmanoj andovskoj reji v svojom posebnom stili. Novele so napisane v knjižnoj reji tu. V februaru pa vópride pesmarica Füčkaj, füčkaj, fantichek moj II., v sterod je 100 porabski pesmi z notlinami vred, stere je zbrau Francek Mukič s svojim sinaum Dušanom. Za letošnji božični knjižni dar etak Zveza leko podari vsejm bralcom novin Slovenski kalendar pa Andovske zgodbe, februara pa pesmarico. Najvekšjo delo zmanojja pri vódavanji novin pa knjiž najti tašne lidi, steri so pripravljeni kaj napisati, ustvariti.

Slóžili smo slovenske ver-nike tó.

Najvekšji svetek Slovincov na Vogrskom, 2. Državno srečanje porabskih Slovincov v Monoštri, smo posvetili z dvojezično mešov, steri sta nam darúvala gore-njesenički župnik Feri Merkli pa kaplan v varaške fare Szabolcs Fekete. Slovensko

liturgijo je zapojejo MePZ Avgust Pavel z Gorenjoga Senika.

Dobro vejmo, ka lidge, steri so v cerkveni kotrigaj, v cerkveni pevski zborajali se brigajo za čistaučo cerkve v vesi, itd. so na velko pomauč župnikom v Porabji pri tejm, naj svoje verske obrede dobro leko obredijo. Zatau smo organizirali za te lidij v Porabji prauško na avstrijsko Koroško.

Na pomauč smo bili pri organiziranji pa financiranji lejpora adventskega programa, steroga so držali senički gospaud Feri Merkli v

samouprava kašnokoli pomauč prosi od nas ali Zveza od nji, furt radi pomagamo eden drugoma. Predsednice Drójšta penzionistov (Irena Barber), Slovincov v Budimpešti (Irena Pavlič) pa v Szombathelyi (Marija Kozar, Ibolya Dončec) dosta delajo zatau, naj vkúper spravijo z natečaj potrejbnepjnaz za cejlotele programe dróšta. V novinaj Porabje nam pa na znanje dajo, ka delajo od leta do leta. V Porabji je Zveza posebno zadovolna s člani Drójšta penzionistov, na stere gdakoli pa gdekoli le-

Stoga se tu leko vidi, ka ravnatelj vrtca v Murski Soboti Daniel Katalinič s svojimi kolegicami vred vse prilike zišče za tau, gde pa kak so leko nam na pomauč. Zatau se njim iskreno zahvalimo pa vójpamo, ka ponújane tabore po tejm eške bole leko vóponójcamo z mlajši.

Za šaularske mlajše smo ponidili kviz (vetélkedő), steroga je pripravila profesora slovenščine Erika Glanz s svojimi dijakinjami, dijaki, s tej ciljom, naj mlajši več štejo, se pogučavajo, spita-vajo slovensko, naj dobro spoznajo sausadno krajino Pomurje. Na kvizi je sodelovalo 8 mlajšov s števanovske šaule, 5 s seničke pa 4 z varaške šaule, stere so pripravili školnicke, lerence Erži Majcan-Pint, Laci Domjan, Ildiko Treiber pa Irena Fasching. Majuša smo za mlajše organizirali lutkovno predstavo vkúper z Bralno značko v Ljubljani.

Šaularom smo leko ponidili dva tabora v Sloveniji. Svetovni slovenski kongres je emo tabor za zamejske mlajše v Veliki Polani v Prekmur-

cke, lerence, Zveza pa poskrbi za prevoz, zavarovanje in financiranje tabora. Gese-ni smo mlajšom, steri so bili v leta v taboraj ali so bili na tekmovanji v slovenščini, na kvizi "Vse o Prekmurju", organizirali izlet v Pomurje z njnimi učitelji vred.

Trno smo veseli, ka je nastala ena nauva folklorna mlašeča skupina v števanovskoj šauli, tak, ka so tau sami stariške pa mlajši želeli meti. Za mentorico smo prosili strokovnjakinjo Marijo Rituper, stera je z zahtevnim delom v par mejsacej pripravila mlajše na oder. Pomaga ji pridna učiteljica Anica Szalai. Na seničkoj šauli financiramo glasbeno šaulo, gde se 7 mlajšov vci igrati na klaviri I pa na harmoniki, vci je profesor glasbe Kristjan Borovšak iz Murske Sobotice.

Ponójamo za štenje valaum.

Uredništvo časopisa Porabje je pod vodstvom urednice Marijane Sukič letos tu po dva kednaj redno priprav-

Sakalauvci. Že pet lejt, ka so gospaud župnik bili gora posvečeni. Na svoj jubilejni svetek so želeli svojo rojstno ves podariti z dvojezično adventsko mešo in s koncertom MePZ Avgust Pavel z Gorenjoga Senika in cerkvenoga zbora iz Letenya.

Z organizacijsko pa finančno pomočtjav Zveze je Slovenska samouprava v Mosonmagyaróvári organizirala slovensko-vogrsko mešo pa božični koncert s sodelovanjem seničkoga župnika in MePZ Avgust Pavel.

Kak sodelujemo, delamo vkúper s slovenskimi dróš-tvi na Vogrskom pa v Sloveniji?

Mirno leko napišem, ka sterokoli slovensko društvo ali

ko računajo za gvúšno publiko pa za drugo potrejbnopomauč, tak Zveza kak druge organizacije po vasaj. V Sloveniji najbolje uspešno delamo vkúper z Drúštvom Čep-Čepinci v Čepincih na Goričkom, s Kulturno-turističnim dróštvom v Cankovi, z Mestno četrtjo Magdale-na v Maribori pa s KUD Rožika v Kuzmi.

Slovenska zveza se zahvali za letno delo vodjam, mentorjem, aktivistom pa vsejm, steri so z nami vred delali za slovenstvo v Porabji in inan na Vogrskom. Dosta uspehov želimo vsakšomi pri njegovom deli.

Klara Fodor
sekretarka Zveze

Božično drejvo

Od nikda mi je najlepši svetek biu vsigdar božič. Mogoče je tomi kriv čas, gda ga svetimo: narava je že cejla pusta, vlažna ali zmrznjena, leko tudi bejla od snega, v led okovana. Življenje se žive samo na toplom – pred zakorjenov pečjov za gvušno zaprejtimi oknami pa dverami.

Ali pa trūdnoča, želja po počinki: geseni smo meli telko dela, ka smo si pripravili (h)rano pa drva za zimo, spravili z njiv pa z ogradov v klejt, ka smo pripouvali, ka si prav želejmo, ka bi si malo počinoli.

Ali je pa tomi svetki svekloše pa topline kriva mogoče duga, ledena kmica, megla pa oblačina, štera nas tira v domanji kout, gde si leko malo več pogučimo pa se poravnamo med sebov pa si napravimo kaj vūpanja za pričesni žitek.

Što zna, ka je v tom svetki. Gvušno vsega pomali. Meni je – v glavnom – najlepši v leti pa komi drugomi najbrž tudi. Šče itak ga čutim kak inda, če gli, ka so zaj časi inačisi pa tiste prave domačnosti več nega (ali jo pa zavolo televizije pa radija pa računalnikov več ne čutimo).

Tak me šče itak po prvoy zmrzali lovi želja, ka naj bi li kak najprle sneg šou pa naj bi biu debeli pa naj se ne bi stoupo že na tretji den. Če je božič nej bejli, je nej božič, si mislim, pa se spominjam kejpa, gda sam šče mali biu...

...Cejli keden je šou dež, vse bole mrzeu, na konci je pa svejt pokriu za dva centimetra kusti led – vse povprejk! Malo po Miklošovom je bilou, gda smo se že pripravljali na božič. Po tistom dežji je eno popoudne samo začno kapat snejg: najprlej takši cotasti, rejdek, te pa vse bole gousti. Sever je potegno, snega je pa nameu

telko, ka ga je moj oča mogo z velkim obročom na ščapi-ki doj s slamene streje koptati, ovak bi nej zdržala, da bi se topiu pa moker grato. Več kak meter ga je zapadnolo. Lidge v vesi so mogli vsakši den oditi z lopatami po večki potaj pa ga kraj metati – mašinerije te šče nej bilou. Po cesti so se vozili z velikimi lesenimi sanami, štere so konji vlekli, deca smo si pa odza pridrgnoli male sani, ka so nas te po vesi okouli vlačili, gda so kaj se pa ta vozili... Na sousidovom kúpi kamenja smo si brejg napravili pa smo se po dogaj z bečke razmetane pa v stari babicini koritaj doj vozili. Inda je bilou tudi več mlak pa potokov, tisto leto smo se pa po ledi pod snegom, šteroga smo si v ogradi ta pomeli z malimi sanami, ka so nam je doma moški napravili, sankali sé pa ta! Smučje je pa meu samo kakši vekši pojep – tudi doma pri kolarskom majstri Beleki napravljene pa z gumijami od stari batašov na črejlve prevezane... Cejle dneve smo vōni bili pa nišče nej zbatežau ali v postelo lego.

Edino par dni pred božičom – te smo se pa notri držali. Mame pa babice pa starejše sestre so se že pripravljale na velke svetke. Matere so navadno pripravljale vse, ka je bilou na božično drejvo navestiti: lejpa zdrava djabo-ka pa oreje so poiskale, svekle cukre pa bronzo za kakši ori ali škūfko (borovo) so nabavile, bole premočne tudi svekle kruglice ali pa pisane svejčice, babice so pekle kekse pa pogače za svetke, štrikale rokajce pa štrumfe – tou na skriuma, ka je je mogo Jezušek deci prinesti – ajteki so pa poiskali v goušči ali na placi božično drejvo, ga postavili v stojalo pa pripravili dobra trda drva, ka med svetkami familije ne bi zeblo, gda do

se notri držali. Vsi so na velko pucali verstvo pa domovanje, pripravljali jesti pa piti, če što med svetkami k iži pride, spucali pout do dver, ka bi koledniki leko odili fri-

cejlo ižo segrejevala, či gli je vōni sever šče okna zameu na našoj cimprači. Sedeli smo za stolom, že malo puni vse dobrou, se hecali, špilali smo se »mlin« z grajami

škat pa srečo želit za nouvo leto... Deca so pa vseposedi pouleg bili pa pomagali: mazali so oreje z bronzo, ka bi se bole svetilo božično drejvo, vezali konce na djabočne pecle, na kekse pa cukre pa se špičili, ka bi sami kak največ obeskov na božič obesili: babice so pripovedovale vsefele štorije pa pripovesti, tudi takše od Jezuška, šteri prinese dar samo vrloj deci, tej pa morejo spucane črejlve nalečiti pod božič pa zaspati, ovak Jezušek ne najde k njim... Pa je vsigdar najšo! Spomnim se šče, kak so nam roke letele, gda smo vsakši svoj pak odveževali pa odpirali turbe pa škatle, ka je što doub: sestra oubo na dvej vūji – mu casto, mama rokajce, ajta nouvi pruslek, ges pa knigo. Šče zdaj znam, ka njoj je biu naslov Pravljica o Zlatorogu. Moja prva kniga v življenji – čista moja!

Tak dobri pogač pa keksov kak tiste dni smo nikdar nej geli. Na božični večer je ajta zakoro peč, ka je s kajlicami

pa babicine štorije poslušali. Po večerji je naša mati vužigala svecke na božičnom drejvi, mūva s sestricov pa sva tū leko vsakši eno gorvužgala. Pa smo popevali Sveto nouč pa čakali, ka Jezušek pride pa dar prinese. Ali ka, če naja je s sestricov spanec vrgo pa sva se potegnola v krpe!

Vgojno je bila šče kmica, gda so že pesmari pa koledniki odili pa friškali s pantovimi šibami za dobro leto pa srečo pa zdravge. Tisti čas, gda sam se pred temi šibami, ka so mi nika nej pasale, za ajtovo nogou vlejko, je pa v črejlvaj pri peči že Jezušek svoje opravo. Dar je za vsakšoga tū biu – pa smo več nika nej bili zaspani...

Vsi naslednji svetašnji dnevi so minevali kak v sneji: božič, pun vsefele darouv, Števanovo, gda smo strica pozdravljali pa palik dobro geli pa pili, pa Djanošovo, gda smo bili k tetici na koline pozvani (najraj sam pečeno krv djo, vroučo, v krūšnoj peči pečeno!), te pa

pa nouvo leto. No, na staro leto je dosta lūdi pri nas odilo, ka je oča mešter biu pa so odili kaj račune plačat, kak se tou na zadnje dni v leti šika, večer so pa starejši kaj slavili nouvo leto: včasi pri nas, drgouč pri sousidi ali rodbini, mali smo pa tū leko pulek bili, dokeč nas je nej spanec zmagau.

Gda smo se pa deca po nouvom leti kaj palik meli čas zošpilati gde vōni, smo si pa ranč nej mogli doj povedati pa pokazati, ka smo vse doživeli pa doubili.

Ali vse lejpo friško mine. Že zmlada so me dostakrat skuze pobile, gda so božično-novoletni svetki minouli, z lejt se mi pa tou šče itak godi. Ne vem, zakoj. Zdaj že vse tou ovak svetimo; bole odprejto, bole venej, lejko povejmo – tudi bole bogato, po drugom kraji pa vse menje intimno, za sebe. Elektronika je človeki pomogla, ka se vse bole poveže – pa tudi razbija njegov mer. Zmislite si samo, če marate, ka vas što kaj zazava ali mouti, gda kakšo televizijsko nadaljevanko gledate! Svadi vas, ka bi ga v žlici vode vtoupili! Ali pa – ščete svetiti staro leto doma, v krougi domači ali pajdašov, sousedov, tej vas pa po vsaj sili vlečejo vō, ka bi divjali po plesišči ali pa poslušali rompomom na placi ali se pa celou – boug ne daj – nagražđjali v kakšoj vinskoy klejti!

Božič pa nouvo leto sam svetiu že tak pa ovak – v glavnom pa je bilou lepou. Tistoga staroga praznuvanja pa li ne morem pozabiti, če gli se šče gnesden za svetkami djoučem. Pa si želim, ka bi tudi gnešnji mladi pa šče tisti, ka za njimi pridejo, tou čutili. Če bi se tou godilo pri vsej lūdaj na svejti, bi se gvušno nej telko skūbli pa klali med sebov. Vsakši den bi biu – božič.

Milan Zrinski

Da bi nas spoznali tudi Madžari

Madžarsko-slovensko prijateljsko društvo in Narodnostna sekcija Madžarskega etnološkega društva sta 3. decembra 2003 v budimpeštanski kavarni „Arcvonal“ organizirala predstavitev knjige *Marije Kozar Slovenci na Madžarskem*. Knjiga je izšla v madžarsčini, pri založbi Press Publica kot 56. v seriji „Változó világ“ (Spreminjajoči se svet). Pred tem so že izdali knjigo o Slovaki, Nemci in Romi na Madžarskem. Knjige so enakega, žepnega formata, imajo 128 strani in podobno sestavo. V knjigi o Slovencih na Madžarskem je zgodovinski pregled, predsta-

Predstavitve je organizirala sekretarka društva Eva Terplan Sipos. O knjigi sta se pogovarjala avtorica Marija Kozar in predsednik Narodnostne sekcije MED dr. Ernő Eperjessy. Serijo je predstavil glavni urednik Todor Szimeonov.

Publika je napolnila kavarno blizu Vácijeve ulice (Haris köz) v centru Budimpešte.

vitev ljudske kulture, raziskovalnega dela, pomembnih osebnosti in ustanov. Ob koncu je izbor porabskih ljudskih pesmi. Predstavitve se je udeležil tudi veleposlanik Republike Slovenije Andrej Gerenčer, ki je obljubil, da bo posredoval pri izdaji knjige tudi v slovenskem jeziku.

foto: J. Hirnök

Eške gnauk o vasvárski prauški

»V novinaj Porabje je Vera Gašpar pisala o vasvárski prauški. Najbóla me je tau bolelo, ka je napisala o meni, ka sam »falaut«. Mislim, ka bi tau nej trbelo, s tejm me je trno zbantüvala. Škem pa vsakšomi na znanje dati, da sam vsakšomi prauškari pošteno nazaj dau pejnaze, ka sam njim dužen biu.«

Jožef Šulic
organizator

Friški, friški bojte, zdravi, zdravi bojte...

...v etom mladom nauvom leti. Baug vam daj krüja, vina pa vse zavole, düšno zveličanje pa največ.

Gnauksvejta je deca etak pozdravljala po vasnicaj lüdi na nauvo leto zazrankoma. Pa nej so samo etak gučali, liki vsakši je emo lejpi krpač, ka so ga doma spleli iz vrbja.

Pozdrav (kolednica), ka sam napisala, je v vsakšoj vesi malo ovakši, depa ženjenje je gnako. Lejpo nauvo leto, zdravje, düšno zveličanje so želeli podje, steri so nas prišli pozdravlat.

Tistoga ipa, gda sam ge eške mala bila, je pri največ hišaj bila edna soba, v steroj je spala cejla družina. Če so tam nej meli mesto, te so stariške ali deca v künji spali. Rejdko so v rami meli malo sobo tü, te je malo ležejše bilau. Tam sta leko mesto dobila stari oča pa stara mama. Gde je bila velka družina – pa tistoga ipa skurok vsepovsedik – je nej rejtko bilau tau tü nej, ka je deca v künji ali gdekoli v rami na s kukarčnim lüpinjom napunjenom böntjši ležala, steri je bio doj pokrit s prčacom iz domanjoga platna. Odejavali so se s dunjov.

No pa te, če so podje flajnsni bili, so dekle eške v posteli najšli pa te so dunjo doj

potegnili z njij pa hajde, tak fajna na vlatje so je tukli po zadnjój. Če so se pa kaj ta pa nazaj teple, so buma s krpačom leko v kakšoj bola navarnoj mesti tü dobile. Tau pa, ka bi podje kakši zalatejni ali graubi bili, je sploj rejtko bilau.

Na konci so nika dobili – odvisno je bilau od toga, kelko so stari bili – ali kakše figice s krispana ali pa kakšo palinko ali vino pa so z božjo pomočjov šli tadala. Vsi domanji so pa tak čütili, ka se za nji začne edno baukšo, lepšo nauvo leto, vüпали, ka do meli zdravje, krüja, vina, steri do se mogli naveke posloviti od toga svejta v taum nauvom leti, do meli düšno zveličanje. Stoj naj povej, ka je tau nej bilau lepo, ka je tau nej bila sploj lepa cloveška šega.

Pa zakoj te zdaj ge etak gučim? Zatok ka je na gnes vse ovak. Ovak si zaželejmo eden drugoma blajženo nauvo leto. Tüj pa tam se eške najdejo mali podje, ki odijo od iže do iže friškat, dapa staro navado ne najdeš več. Cil je tau, ka sto na te den več pejnaz prislüži. V materialnom svejti živemo pa zakoj bi se nam trbelo brigati za düšno vest, za zveličanje...

Gde je že tau, gda je deca na zemlej, na böntjšej ležala? Deca majo svoje lepe sobe, z lepim pohištvom, z modernoj tehniko. Dekle samo na tau morajo paziti, da bi njim mali podje, steri odijo friškivat z v vodau namočanov brojcov, nej nanikoj djali tau ali tisto.

Starejši smo tö krivi. Zakoj smo je pa nej opozorili, zakoj smo njim nej v šaulaj, doma, v kulturnom domi raztomačili, kak trbej na nauvo leto friškivati. Nej smo njim »navčili« pa etak doj spravimo našo edno lejpo šego. Po mojem je eške nej kesnau. Vogrski pregovor tak pravi, ka v jeziki žive eden narod. Porabci, mali ino stari, moramo uvideti, ka mi mo tü samo te živeli naprej, te ostanemo gor, če mo zdržali naš jezik pa naše šege.

Nauvo leto 2004. se približava. Kakoli ka smo dosta vse pozabili, dostakrat smo pregrešili sami prauto sebi, ge gvüšno vejmo, ka vsi nosimo v naši srcaj lübezen, poštvanje eden do drugoga. Pa tau se povekša etakšoga reda, gda zadobimo edno nauvo leto pa leko vüpamo, da mo meli vse – krüja, vina pa düšnoga zveličanja – zavole.

I. Barber

Ali moramo podpirati tudi odrasle otroke?

Odrasli ljudje se z lahkoto sami prebijajo skozi življenje. Le moramo jim v otroških letih privzgojiti samostojnost. Moramo jih naučiti, kako se pravilno gre čez cesto, kako se sme po prehodu za pešce prečkati pot, da morajo počakati zeleno luč, najprej pogledati na levo, potem na desno in znova na levo. Moramo jih naučiti pravilno ravnanje z denarjem in dobro gospodariti. In ko so vse to dojeli, jim spustimo roko! Lahko se po-

škodujejo, rečejo nekateri. To je res, toda brez ran se samostojnosti in neodvisnosti ne bodo naučili.

Nekateri starši nočejo otroka pustiti, kajti praznina za njim je zelo huda. Ni pa druge poti, kot se sprijazniti s to situacijo.

Seveda včasih tudi tridesetletne »otroke« lahko tolažimo z objamemo. Kmalu nato pa moramo roke zopet razpreti, tudi če človeku od bolečin skoraj poči srce.

Tridesetletniku ni treba stanovati pri mami. In kakor koli lepo je odrasle otroke še enkrat imeti pri sebi, jim skuhati nekaj dobrega, jih razvajati, sme to biti le izjemoma. Zberimo moči, da jih brezpogojno odslovimo, da jih ne navežemo nase z močnimi, nevidnimi vezmi, kajti tudi oni imajo pravico do samostojnega, neodvisnega življenja.

S. G.

Če človek vörje pa ma potrpljivost...

...vse grozote, trpljenje leko prežive. Gda sam se te dni malo zgučavala z Bajzek Wachter Marijov, 80 lejt staro materjov na Dolenjom Seniki na pri-

stavi (tanyán), sam se sploj dosta navčila od njij. Najoprvin tau, ka vsakši človek mora v nikoj vörvati. Brez vöre, brez düše, brez vünpanja smo leko pogübleni. Navčila sam se od njij, da se človek nigdar ne smej prejk dati, te tu nej, če se tak vidi, ka je tuj zadnjo. Navčila sam se, da

se ne smejmo taužiti, zatok ka če si sami nemo pomogli, tijinci nam nedo na pomoč. Navčila sam se - pa po mojem je zame tau največ vrejdnö včenje bilau - ka je bogastvo nej pejnöz. Bogastvo je naša düša, naša vera, naša človeška lübezen. Samo etak leko eden človek prežive na svejti vse žmetnoče, grozote, ka se z njim majo zgoditi.

• *Nede dugo pa de tü božič pa nauvo leto 2004. Rada bi vas pitala, kak se spominjate na otroška lejta, kakši je te bio božič?*

»Tistoga ipa je nej tak bilau kak gnes. Krispan smo zatok vsigdar meli, na njega smo gor povešavali kakše figice, ka so mati ali stara mama spekle na te den. Pa kakši kockacuker smo nut povili pa te je bio tisto naš božič, naš dar. Ka bi stoj poseba kaj daubo za dar na te den, od toga guča nej bilau. Mogla sam stara postati, ka zdaj od dece dobim darilo, stero je samo zame. S tejm vred smo pa zatok trno čakali te lejpi svetek pa smo strašno veseli sto. Sto bi pa leko po-

zabo tiste paunaučnice, ka so etakšoga reda bile. Šli smo k meši v paunauči, kakoli ka je največkrat velka zima bila, mi smo pa slabo

Marija Wachter, po moži Bajzek.

oblečeni bili, depa šli smo. Pa pred božičom smo v adventi vsakši zranjek ojdli k zordjenicam. Nej je bilau biciklina, busa, peški smo ojdli več kilometarov ta pa nazaj. Življenje je nej leko bilau, te so se lüdje dosta mantrali. Moja mati so v Ameriki bili, služili so pejnaze, da bi doma naprej prišli. Oča so pa bili cimerman, so ojdli streje redit.»

• *Kelko vas je doma bilau bratov pa sester?*

»Ge sam bila najstarejša. Mejla sam dva brata, eden je mrau sploj mali v šestom mejseci, te drugi pa gda je bio šest lejt star. Moj oča so je sploj pogrejšali, depa tistoga ipa je nej tak bilau kak gnes, ka zatok že dosta betegov ozdravijo. Gda sam bila deset lejt stara, se je narodila moja sestra Ilonka. Ona je že tü pokojna. Neškem se valiti, depa sploj sam se dobro včila v šauli. Iz vsakšoga predmeta (tantärgy) sam mejla najbaukšo cenenje, po vogrskom „dicséretes“. Kelkokrat so mi povedli, ka bi se morala tadala včiti. Depa kak? Na tau so

stariške nej meli priliko.»

• *Prebližava se božič. Etakšoga reda človeki napačet pride zgodba od svete držine, rojstvo Jezusa. Kakšna je zgodba vaše držine? Znam, ka ste vi veliko držino meli, mate.*

»Najraj bi od toga napisala edne knjige, stero bi najmenje 500 strani mejle. Če mo zdaj od toga gučala, mabiti, ka de se stoj s toga smejau, samo ka je tau nej smeja vrejdnö. Gvüšna sam v tejm, ka je nej samo moja držina doživela kaj etakšoga, liki dosti drugi tü.

Gda sam mala bila, 8 lejt stara, sam že mogla na njivi okapati, mialo pri mami vcuj pomagati. Kak sam že povedla, sploj sam se naleki pa dobro včila, etak sam se tak nagnauk navčila, domačo nalogo naredla pa te hajde na pavarško delo. Gda sam zadobila 12 lejt, te sam že ge bila „ženska“ pri rami, stera sam na cejlo držino gvant prala. Vsakši zna, ka nej s kakšim mašinom pa nej kakšno fajnsko blago. Domanji lijani (prti) so bili pa smo je prali z rokami, z ribašom. Pa nej s kakšim dobrim prajom, liki z domanjo žajfov.

Gda sam bila 15 lejt stara, sam odišla v Nemčijo delat. Od 1938. do 1939. leta od sprtolejtj do kesne geseni smo bili tam, na mezevaj sam delala z drugimi odrasli. Zame je tau strašno žmetno bilau, depa mujs sam mogla služiti odiditi. Nigdar ne pozabim, poleg Frankfurta smo bili. Gda se je 1.

septembra 1939. leta začnila II. svetovna bojna, smo na mezevaj čuli strašno streljanje, bombardiranje.»

• *Gda ste z Nemčije domau prišli, kak je te bilau tadele?*

»Te sam se za edno malo - gda sam bila 17 lejt stara - oženila. Leko povejm, kak deklčina sam staučila v zakon. Po zdavanji je moj ma- už včasín daubo „sas behi-

Mati, stera je bila v Ameriki.

vö“ pa je po tistim 5 lejt dugo vsakšo leto biu k sodakom nut potegnjeni. Gda sam bila dvajsti lejt stara, sam že mejla 3 deteta. Med tejm pa je nika drugo nej bilau, delati, delati nauč-den.»

• *Znano je, ka ste devet mlajšov meli. Zaojdla so vas sploj žmetna lejta, tista peldeseta lejta. Vej pa samo pomislimo na tau, ka se vam je zadnjo dejte 1956. leta narodilo. Ka vse se je godilo z vami, kak ste bili mogauči veliko držinov preživeti tiste cajte?*

»Tak je, meli smo devet mlajšov. Po imeni: Joška, Mici, Erika, Karel, Anuška, Trejza, Ilonka, Elizabeta, Vera.

Eden za drugim so bili. Duga lejta kak dojenčke sam je vozila na njivo, gda sam tam opravljala svojo delo. Na vrtincaj sam je njala pa sam je pazila. Gda so pa tak malo zrasli, so prišla strašna lejta. Pavri - pa mi smo pavri bili - so vse mogli na državo dati, ka so pripauvali pa takšo tü, ka so nej mogli pripauvati. Tisto smo mogli s pejnazami vöresüvati. Pa te smo sami nej meli krüja, kakoli ka smo si ga z žmetnim delom pripauvali.

Toga ipa že mam priliko, cajt za tau, ka kaj štem, televizijo gledam. Pa te sam nej tak dugo gledala oddajo, sam štejla v novinaj, ka je Imre Kertész, na Vogrskom rodnjeni pisatelj, Nobelovo priznanje daubo za svoje knjige, gde je piso od preganjanja Židov, od koncentracijskih taborov, gde so zaničavali, v smrt spravljali lüdi. Mislim, ka je tisto trpljenje strašno bilau. Ge pa tak pravim, kage, kak mati, sam bu-ma tü doživejla takše grozote. V tisti žmetni lejta - kak sam že povedla - kakoli ka smo si pridelali svoj vsak-danešnji krü, smo ga nej meli za gesti, mogli smo vsakšo zrno sildje doj dati. Pa te so prišli tisti strašni zranjekji, gda se je deca prebüdjavala pa so vsi nagnauk prosili krü. Krüja je pa pri rami nej bilau, edne drtine nej. Pa te, kak je že tistoga ipa bilau, so v varaši po nistarni bautaj meli krü, depa pred bautaj je stalo stau pa stau lüdi. Pa so te lüdi nasrbi meli policaj, tak ka si od edne do druge baute nej mogo titi, ka bi več krüja küpo, zatok ka so te dobro za vüje včesnili. Ka etakšoga reda edna mati leko napravi? Zazran-koma v petoj vöri sam skaučila na biciklin, s seov sam nesla eške edno oblejko pa sam se v red postavila v Varaši za krü. Gda sam v ednoj bauti dobila edno kilo krüja,

sam se za kakšnimi vratami preoblekla pa sam vcuj stani-
nila pri drugoj bauti. Gđa je
bila šest vora, sam že doma
bila z 2 kili krūjom, sam
nakrmila lačno deco, vekše
sam poslala v šaulo, mali so
pa ostali z menov. Tau je ni-
ka strašno bilau, nikomi nig-
dar takše kaj ne žejejm.

Gđa so mlajši prišli domau s
šauale, sam vnoči prala
gvant, naj majo na zranjek
čistoga. Vnoči sam prala, da
se je pa kumaj zorilo, sam že
na njivo šla delat. Bausa. Pa
če je med decov šteri bete-
žen grato, smo buma ga do-
ma vračili, kak je mogauče
bilau.

Gđa se je mojo sedmo dejte
narodilo, mi je država dala
1000 forintov. Pa te mi je

poštarca na Seniki tak praj-
la, ka naj si zdaj iz tej pejn-
ez ja nika kupim. Pa vejte, ka
sam napravila s pejn-
ezami? Vō sam rejšila za doj d-
av-
nje kukarco, zatok ka je tisto
leto takša sūča bila, ka smo
nika nej pripauvali. »

• *Kak ste pa s svojov velkov
držinov tistoga ipa držali
božič, kakšo veselje je mej-
la vaša deca, vi sami?*

»Leko ka de stoj tak pravo,
ka je tau nej istina, depa isti-
na je. Moj mauž je v fabriki
delo, na mejsec je služo
1000 forintov. Za gazdijo
smo pa na leto plačūvali
12000 forintov porce. Pa
itak smo lejpe svetke meli.
Deca je čakala Jezusa pa je
vsigdar prišo. Gđa je moj
mauž prišo s fabrike na te

den, te je on v sobi okinčo
drejvo, ge sam pa pazila na
tau, da bi nej vpamet vzeli,
ka se v sobi godi. Po tistem
sam pa ge nase djala eden
bejli lijen pa sam se vanej
tak malo pokazala, ka je oča
deci pravo, ka naj gledajo.
Jezus je prišo pa že odišo tū.
Pa te sam se ge nazaj „vkrad-
nila“ v sobo pa smo molili
pri krispani, trno smo ve-
seli, srečni bili. S čistoga
srca smo se veselili, depa
nej darilam. Božiči smo se
veselili.

Kak je pa tistoga ipa v cerkvi
bilau? Šli smo k paunauč-
nici. Bila so lejta, gđa so na
Gorenjom Seniki, gđa so se
lūdje približavali cerkvi, te
so nistarni - ki ji je vodo kan-
tor Matjaš Bajzek - v cirkve-

nom tōrmi strašno lepau
igrali pa spejvali. Človek je
po pravom tak čūto, liki bi
tam bili angeli, ki so prišli z
neba. Tau je bio pravi božič,
tau je bilo najvejšo darilo
za nas. »

• *Tetica Mici, ste gor zra-
nili 9 mlajšov, gor ste ranili
dva vnuka tū, mate na gnes
16 vnukov, pokopali sta
moža pa ednoga sina tū.
Kak gledate gnes, gđa ste
80 lejt zadobili po telkom
trpljenji, na gnešnji svejt?*
Vrejdno je bilau alduvati
za vse, ka ste zadobili?

»Tak čūtim, ka je vrejdno bi-
lau. Pa tak čūtim, ka sam
samo sploj malo živela. Cajti
so ta skočili za volo vsakda-
nešnji velki brig. Ponosna
sam na svojo deco, štero sva

z možaum pošteno gor zra-
nila. Istina, ka sama živem v
svojoj hiši, depa nigdar sam
nej sama. Nega dneva, da bi
me nej obiskali ali telefoni-
rali. Redno me odijo pogled-
nit pa mi vse nosijo, ka ge
ranč ne morem ponūcati.
Rada sam, ka so oni na do-
broj pauti. Ge sam se v naj-
vekšoj pogūblenosti tū nig-
dar nej taužila, nikomi nej,
kak bi se pa leko na gnes
taužila. Tau, ka je človeki
zdravje tūj pa tam slabo, se
nika nej trbej čūdivati. Čūda
je tau, ka sam eske tūj. S tej-
mi misli žejejm vsakšomi
blajžene božične svetke pa
veselo nauvo leto. »

Irena Barber

Nam je krispan eške čūda bila

Gnesden če človek čūje reč
božič, včasim na darilo pa
kupūvanje misli. Zau, dapa
gnesden je že malo tisti, ster-
im od tauga več pomeni te
svetke. Zaka? Nej vedeti. Da-
pa tau je gvūšno, ka samo s
pejnazi božič nede svetek
lūbeznosti. Kak je bilau tau
prvin, gđa je eske lūstvo bo-
la srmačko živelo. Od tauga
je pripovedjala Borova Ana
iz Monoštra.

• Kak se kreda dejvata na
svetke?

»Zdaj že, gđa je človek sta-
rejši, zdaj že ovak gé, kak
gđa smo mladi pa mlajši bili.
Prvin sam eske mejla kri-
span, dapa zdaj več samo
edno vejko mam vanej na
stauli. Meni telko tō dojde,
vejpa sama sam. »

• Prvin, gđa ste eske na Go-
renjom Seniki bili, ste meli
krispan?

»Gđa smo mi mlajši bili, smo
vsigdar meli krispan, dapa
pod njim je darila nej bilau,
zato ka je sploj srmastvo bi-
lau. Te so samo par cukrov
gorazvezali pa figice, ka so
mati spekli. Dapa tiste figice
so tak dišale, ka cejla iža
prejktivzela sago. Več vrejd-
ne so bile kak zdaj, gđa baug
vej, ka vse gora ne zvežejo. »

• Prvin se je lūstvo kak kre-
da dejvalo na svetke?

»Gđa se je advent začno, te
so se že kreda dejvali na
svetke. K meši so ojdli, boga
so molili. Na božič so mati
bejklina spekli pa figice. Ko-

kauš so mesarili, ka je rejdko
bilau, zato ka je velko
srmastvo bilau. Dapa tisto je
vse tak žmano bilau. Gnes-
den si ne morem tašoga že-
liti, ka bi mi tak žmano spad-
nilo. Mi mlajši smo pa že
dneve računali, gđa prinese
Jezus nam krispan. »

• Gnešnji svetki so že ova-
kši?

»Ovakši zato, ka nega več
tiste lūbeznosti, ka je prva
bila. Zdaj več mlajši ne odijo
tak k meši kak prvin. Na bo-
žič, gđa smo k stauli vseli,

delo, dapa na božič je vsakši
doma bijo. Te smo mi nika
nej dobili na božič, pa smo
se itak veselili. Zdaj mladina
vse ma pa dobi, pa itak nej
dobro. Božič se je nam v pa-
unauči z mešov začno. Tisto-
ga reda eske nej bilau telko
toploga gvanta kak zdaj, ze-
blo nas je v noge, dapa itak
smo vsi mladi pri meši bili.
Brezi te meše bi ranč nej
vedli, ka je božič. Mi smo tak
gor rasli pa mi tau tak drži-
mo. »

• *Dva dni je svetek držo, ka
je lūstvo prvin delalo brezi
televizije pa radija cejli
den?*

»Dobro smo se čūtuli. Pripo-
vedjali smo pa smo karte
špilali. Gnesden že vsakši
bola samo televizijo gleda,
eske v družini malo pripo-
vedajo eden z drugim. »

• Kak dugo ste meli kri-
span?

»Mi smo vsigdar do tri kra-
lova meli krispan. Tū v
Varaši vidim dostakrat, ka
drugi pa tretji den ga že vōli-
čijo. Škoda borič vōvrezati,
baukše bi bilau, če bi raso
tadala. Tej lidge ne poznajo
tiste radosti, ka smo mi po-
znali. zazranka, gđa smo
krispan zaglednili, tak smo
gledali na njega, kak če bi
čūdo zaglednili. »

K. Holec

Obletnica trboveljskega pevskega zbora

Mešani pevski zbor Avgust Pa-
vel že več kot deset let sodeluje z
Mešanim pevskim zborom iz
Trbovelj. Trboveljski zbor je 28.
novembra praznoval petdeseto
obletnico svojega delovanja.
Praznični koncert ob obletnici je
bil v domu Svobode. Praznova-
nje se je udeležila tudi delegacija
iz Porabja, predsednik Zveze
Slovencev na Madžarskem Jože
Hirnik in dva člana zbora, Eva
Časar in Laci Bajzek.

Dom je bil nabito poln, pro-
gram je začel otroški zbor osnov-
ne šole Ivan Cankar. »Škrjančki«
so zapeli dve pesmi, nakar je pri-
šel na oder Mešani pevski zbor.
Pevci in pevke so zapeli triin-
dvajset pesmi, toda zdelo se mi
je, da je koncert trajal le pol ure,
tako me je prevzelo njihovo pe-
tje. Občudovanja vredna je nji-
hova mlada zborovodkinja Bar-
bara Bole, ki kljub temu da ima
le 24 let, zelo uspešno vodi zbor,
kar se pozna tudi na kvalitetnem
programu.

Na koncu koncerta so v dvorano
prinesli ogromno torto s petimi
svečkami, vsaka sveča je simbo-
lizirala eno desetletje v zgodo-
vini zbora. Sveče sta s skupnimi
močmi upihnila zborovodkinja
in predsednik zbora Miha Zu-
pančič. Potem smo pa vsi skupaj
zapeli pesem »Lipa zelenela je«. Sre-
čna sem, da sem se lahko udele-
žila lepega dogodka, doživetje
me je obogatilo. Ob visokem ju-
bileju čestitam zboru in zboro-
vodkinji.

Eva Časar

članica MePZ Avgust Pavel

OD SLOVENIJE...

Rop na Kitajskem

Predsednik slovenske vlade Anton Rop se je mudil na štiridnevem uradnem obisku na Kitajskem, na katerem ga je spremljala močna vladno-gospodarska delegacija. Rop je imel pogovore z gostiteljem, kitajskim kolegom Wen Jiabaom, z državnim in partijskim voditeljem Hu Jintaom ter predsednikom parlamenta Wu Bangguojem. Gospodarstveniki so lahko na poslovnih konferencah v Pekingu in Šanghaju navezali in okrepili stike s kitajskimi partnerji. Strani sta ugotovili, da med Slovenijo in Kitajsko obstajajo številne možnosti za izboljšanje gospodarskega sodelovanja in obe državi sta za to zainteresirani. Kitajska stran je zlasti izrazila zanimanje za sodelovanje pri tehnološko bolj razvitih projektih. Kitajska se zelo zanima tudi za izkušnje Slovenije na področju različnih reform, ne le gospodarskih, ampak tudi reform socialne države.

Korupcija v Sloveniji predstavlja resen problem

Korupcija je resen problem, ki na nek način v vseh smislih zavira potenciala Slovenije. Poleg tega je Slovenija tudi zaradi korupcije izgubila mnogo prednosti, ki jo je imela pred drugimi državami v tranziciji, je ob predstavitvi raziskave Stališča o korupciji 2003 aktualno oceno stanja korupcije v Sloveniji podal direktor Urada za preprečevanje korupcije Boštjan Penko. Resnost stanja je po njegovem mogoče pojasniti tudi z vrstami korupcije, ki se pojavlja v Sloveniji in jo je težko prepoznati - odvija se namreč na visokih nivojih, zato jo je ob tako neučinkovitih institucijah in odsotnosti pritiska civilne družbe tudi težko obravnavati.

Gda njihove obraze vidiš

Slovensko društvo Avgusta Pavla v Sombotelu je trno bogati Miklauž gorazisko. Zvojn števanovski nastopajoči pa domanji mlajšev je nas, vžraščene tu lepau podariu. Na srečo je vraga

tau služo. Tau je meni nej trūd gē, tau s srca pride."

• *Tau vejn zatok leko delaš s takšnim veselgom, ka sam tū maš tri mlajše?*

„Ge vejn, gda so eške samo dvej deklini bile v držini,

sam ge na dveri nut aupro, mati nej tam bila, go nej držala v krili pa se mala deklčina strašno postrašila. Ge sam te s tistim velke težave emo, ka se je maloj vendar kedne dugo od toga senjalo, ka je zatau una ške drauvna bila. Tak je te zdaj doma zaostalo, nej ka bi eške gnauk tašno težavo napravo sam sebi."

• *Tvoj mali sin je gnes tū toj biu. Je vedo, ka je njegvi oče Miklauž?*

„Ne vejn. Ta vekša deklčina, stera je z njim bila, mi je zašugtivala, naj si prej malo glas obrnem, ka sin pravo, ka te Miklauž sploj tašni glas ma kak oče. Dosta več ne moreš glas obrnauti. Sedem lejt staro dejte je zatau malo že velko gē, ka bi ga za nau-roga gledlo pri toum kraji."

• *Ge tak vidim, ka ti trno rad maš mlajše. Tri detete maš pa tak brodim, ka trno skrbiš za nje.*

„Ja, tau gvušno. Dapa dostakrat sam tak malo žalosten gē, ka te vekše dvej deklčine, če kakšo menšo nevo-

lo majo, več neškejo mi povedati. Dapa te mali, un gda večer doj leže, malo vcuj pride, glavau si gor nagne na moje prsi pa te vkup gledava televizijo. Malo ga trbej bauzati, un je tak kak mali maček. Un se je malo kasnej naraudo, kak pravi-jo, nej v računi biu. Dapa un je veselge ge, kakoli truden domau pridem z dela. Ka ge sam zatok čemarasti tō gē, trge mlajši zatok svadijo človeka, gda je trūdno tejlo. Malo se čemerim, malo krčim pa tisto za dvej minuti ta mine pa tadale spitavlam. Mali ške ta gē, dapa vekše dvej deklčine, one se z meov trno ne spravljajo, so rade gē, če nika ne pitam, nej ka bi ger kaj taše pito, ka name ne smej brigati."

• *Tau kaže, ka se ti že tū nej tak mladi, nej?*

„Ge sam nej stari grato, samo deca je gor zrasla. Ge se eške za mladoga čutim. De-ca raste, tau je že pa druga problema."

K. Fodor

Miklauž (Feri Gyeček) da darilo Mariji Kozar

(parklja) med potjauv zgūbo. Predsednici slovenske samouprave Mariji Kozar je pa tašni velki pušcu pa torto prineso, steriva je kumar vžavlejško iz velkoga žakla. Dapa dōjn se ma nika nej bila nevoškena, ka je na konci svojoga poslanstva kumar daubo sapo, dugi čas je zvōjn aumance nika tekočine nej mogo nej doj pistiti pa nej k sebi vzeti. Te pa ške dja z mikrofonom! Dapa že za par minutov so se žmane seničke reči tak li sipavale s foliškoga Miklauža Ferija Gyečeka.

„S srca rad delam tau, zatok ka tej drauvni mlajši eške ne vejo, ka je tau folišija. Gda njihove obraze vidiš, malo na smej, malo na djoj, tau ne moreš s penazami plačati. Tau se tō vcuj drži, ka starejši malo človeka za norca majo. Pravijo mi, ka delam norca s sebe. Ge pravim, norc je tisti, steri za deco nika neške včiniti. Vūpam se, ka mo ške dugi-dugilej leko

sam se šegau emo nut naravnati, tak ka sam tam doma v Oladi od ene kvatejre do druge odo, ka so me druge držine tō zaprosile. Ge sam tau z domi, z Gorenjoga Senika, prineso es. Tistoga ipa se nas je 6-7 pojbov za vraga nut naravnalo pa smo z lancami lejtali. Ge sam tak gē, gde se kaj gene, malo moram vcuj biti. Kak je v pripovejsti, gda je vuk pravo malomi prašiči, naj samo malo rit vōpotisne. Na, ge sam tū tak ge, malo moram nin rit vcuj potisniti, ovak sam betežen gē."

• *Ti si doma svojim mlajšom, no zdaj že bola samo malomi sini, tū Miklauž ali si samo oče?*

„Doma sam samo oče. Zakoj je tau tak gē? Gda drugo dejte, deklčina tak mala bila, eške komaj ojdla, sam se tū nūtik naravno za Miklauža. Se klončko, dvere so nej bile zaprejte pa so obadvej deklčine pri dveri stale pa eno drugo za rokau držale. Kak

Miklauž v Števanovci

5. decembra je Društvo za lepšo ves v Števanovci miklaušovo organiziralo. Pozvali so člane društva pa mlajše iz vesi. Dočas, ka so čakali Miklauža, dočas so goščice lupali, stere je Mijalin Margit prinesla. Zdaj že drugo leto organizirajo miklaušovo pa lupanje goščice na 5. december. Kak je predsednica Marijana Fodor prajla, etak eden den obadvaujo tanapravijo. Darilo so nej samo mlajši, liki vsi člani društva dobili. Istino, bijo taši, steri samo repo pa krompir daubo. Mlajšom sta darilo dva župnika, Zoltán Németh pa Szabolcs Fekete prejkda. Tau darilo je fara kupila mlajšom.

K.H.

Non omnis moriar

Pogovor z duhovnikom Gregersen-Labossa Györgyem (1)

Gospod duhovnik, vas v Porabji že poznajo iz naših slovenskih izdaj, objavljen je bil vaš nagovor v Püconcaj, pa tudi vaš kejp. Gda vi pri-povedavlete o svojem delo-vanju, ma človek takši občü-tek, ka ma vaš den več kak dvajsetštiri vör. Vi se ukvar-jate z mladino, dali ste na cerkvenom funduši zozida-ti velki, moderni dom za onemogle, šteroga ste tudi ravnatelj. Mislim, ka telko vsega ne bi mogli včiniti, či vam vaša tüvarişica tudi ne bi pomagala.

-Razložek med katoličanskim ino evangeličanskim duhovnikom je tou, ka naravno sakši človek zna, ka evangeličanski duhovnik žive v zakoni, ka je poroučeni. Tou z edne strani znamenuje težkouče, ar more pouleg svojega pozvanja spunjavati tudi družinske obveznosti, more biti oča, more biti mouž, z druge strani njemi pa ranč tou pri-pomore k tomi, ka svoje pozvanje spunjava življenjsko, na podlagi življenjskih var-dejvanj, nej pa kak kakše čüdno stvorejnej, štero pojma nema, s kakšnimi problema-mi se morejo lidge soočati v vsakdenešnjem žitki, v ed-nom takšnom časi, gda se niti zakon niti družina ne cejni tak, kak bi se mogli. Duhov-nik je že po svojoj naturi ino zavolo svojega poklica bole empatičen kak poprejni člo-vek. Tudi tou je gvušno, ka človek dosta bougše lejko opravla svojo dužnost, če ma edno sigurno družinsko za-ledje. Tou ne vala samo za du-hovniški poklic, nego za vsak-šoga človöka. V familiji se člo-vek duševno bogati, ka je za uspeh sakšoga poklica od-ločilno. Midva z ženo sva se poročila 1995. leta. Ona je te že bila školnikojca, jaz sam pa biu ešče študent teologije v petom lejtniki. Devetdesetše-stoga leta sva prišla v Som-botel. Te sva mela ednoga otroka. Zdaj mava že tri. Ju-lija je stara sedem lejtt, letos že odi v šoulo, sinek György Mátyás ino hčerkica Flóra Berta pa obiskujeta vrtec. Mo-

ja žena je v Budapešti včila v osnovnoj šouli, po tistom je pa vzgajala najino deco. Zna biti, ka drugo leto znouva v službo stoupi, ar je svoje šou-lanje nadaljavala, študirala je osnavlajoučo pedagogiko (fejlesztő pedagógiát). Jaz sam dve leti biu v Sombotel-i kaplan. 1999. leta me je som-botelska gmajna ednoglasno odebrala za svojega duhovni-ka. Že kak pomožni duhovnik sam doubou takše naloge, šte-re so terjale od mene velko samostojnost ino odločil-nost. Takšna je bila edna vel-ka ponüdba, štero je edna sta-rejša kotriga dala našoj gmaj-ni. V Ameriki je eden naš ver-nik erbal edno vekše imanje, štero je prejkdau cerkvi, tou je gmajni, s tem vödjanjem, naj te dar obrnemo v dobro

o tom, kakšne poti za povek-šavanje bi bile moguče. Tak lejko povejm, ka socialno de-lo stoji pri meni preveč nap-rej. Tak se je cejlo moje stro-kovno ino teološko zanima-nje, pa praktično duhovnopas-terko delo obrnulo v tou smer. Zna se, ka je tou nej edina stvar, štero morem opravlati, ali vse do dnes je tou pri meni odločilno pi-tanje. Pouleg etoga dela je važno delo z mladino, kama bi mogli ešče več pejnzej ino energije obračati. Tou bi bi-lou moguče teda, če bi se nam posrečilo ednoga po-možnoga duhovnika nastavi-ti. Nastaviti bi mogo mladins-ki klub, šteri bi deloval v ok-rižji krščanskoga mladinsko-ga društva, ino ga poznajo tak vogrski kak i prekmurski

onemoglih. Tou je dalo našoj gmajni pobüdjavanje za tou prevelko delo, ka se cuj vzememo k zidavi cerkvenoga doma onemoglih eti pouleg cerkve. Te dom smo zozidali v prvi vrsti za naše ostarele evangeličane, pa tudi za pri-padnike drugih verevadlū-vanj, s cilom, naj jim pomore-mo ete žmetni cajt njuvoga žitka v gvušnosti zbojüvati, se pripravlati na svojo zadnjō pout, predvsem tistim, šteri nemajo žlate. Tou našo nalo-gō smo tudi spunili. Leta 2000 smo posvetili ino prej-k dali svojimi rendelūvanji prvi ram douma, leta 2001 pa drugoga. Tak vezdaj oskrba-vamo 30 starejših lidi. Petdeset jih ešče čaka na vr-stō, šterim vezdaj ne moremo dati mesta, ali premišlavamo

evangeličani pod angleškim nazivom - kratico VMCA ali nemškim CVJM, štera je naj-veksa krščanska, predvsem evangeličanska ino reformat-ska mladinska organizacija na svejti, ar ma več kak tri-deset milijonov kotrig. Pri etoj organizaciji sam jaz več lejtt sodeloval, nej samo na Madžarskom, nego tudi v Nemčiji, v varaši Essen, gde sam edno leto študejral delo-vanje društva, pouleg včjenja nemškoga jezika. Tudi mi smo ostvourili edno društvo, štero se imenuje Evangeli-čansko mladinsko društvo »Soter/soteria« je grška rejč, pa znamenuje odküplejnej. Povezali smo se z dansko mla-dinsko organizacijō, pa smo nastavili eden skupni mladins-ki klub. Tou društvo vjedina-

vle predvsem mladino okouli treseti lejtt, pa opravla pred-vsem karitativno delo, kak je na priliko adventno senje, pa zbiera pejnzej v prvoj vrsti za razvijanje mladinskoga dela, za poletne tabore, pa tak da-le.

Naprestori diakoničnoga (so-cialnega) dela je bil naslednji stopaj povezava s karitativno službo Johanitskoga reda. Naša naloga je bila prevožnja ino razdelitev karitativne blagovne podpore, štero smo doubili iz okoulice Bodensko-ga jezera. Sad toga medseboj-noga delovanja je bilou tudi tou, ka so mene vküper z ed-nim mojim sodelavcom gori vzeli med kotrige toga viteš-koga reda, ka je pomejnilo za mene, mladoga duhovnika edno velko preštimanje. Vel-ko preštimanje je tudi za cejlo gmajno, ka ma dve kotrigi v etom devetstouletnjem viteš-kom redi. Te red ma dve veji, eno katoličansko, štera se zo-ve »Malteški viteški red«, ino proteštantsko, štera se ime-nuje »Johanitski viteški red«. Ka se tiče nadaljnega razvoja diakonične službe, želimo z edne strani dale razvijati predvsem johanitsko delo, z druge strani pa Madžarska evangeličanska cerkev prev-zeme od železnožupanijsko-ga varstva vodstvo Socialno-ga zavoda za prizadete otro-ke ino starejše. Ta ogromna naloga bode palik povnoža-vala naša bremena, ali tou de takša naloga, štera de pozva-nje cerkve ino njeno službo, njeno čest eti v varaši lejko dale širila, ar je naloga cerkve že dve gezero lejtt skrbnošej-nje za betežnike, za starejše, za siroute ino za siromake. Tou delo se je v preminoučih stoulejttaj, gezerolejtajt pre-menjavalo, mi pa venomer moremo iskati tiste steze, šte-re pelajo k aktualnim nalo-gam. Či pa mi neščemo popol-noma mrejt, kak pravi latin-ski citat »non omnis moriar«, se moremo bojati Boga ino ga ljubiti, kak smo se iz Katekiz-ma Luther Martona lejko nav-čili.

(se nadaljuje)
Suzana Guoth

... DO
MADŽARSKE

Programi in
priređitve ob koncu
leta

- 12. decembra je slovenska samouprava v 18. okrožji Bu-dimpešte organizirala glasbe-ni večer, na katerem so sode-lovale ljudske pevke iz Mo-noštra.
- 13. decembra sta Slovensko društvo Avgust Pavel in slo-venska samouprava v Szom-bathelyu priredili dvojezično mašo v cerkvi sv. Martina, pri kateri je pel pevski zbor iz Črenšovcev. Na ta dan je pri-redila dvojezično mašo tudi slovenska samouprava v Mo-sonmagyaróváru, pri kateri je sodeloval MePZ. A. Pavel z Gornjega Senika. Oba zbora sta imela tudi božično-adven-tni koncert.
- 13. decembra je organizacija Rdečega križa v Slovenski vesi organizirala božični program za starejše občane, na katerem so nastopile tudi monoštrske ljudske pevke.
- 13. decembra se je v Szé-kesfeherváru odprla razstava članov likovne sekcije Društva upokojencev iz Murske Sobote. Ob tej priliki je mešani pev-ski zbor društva imel koncert.
- 14. decembra je lokalna sa-mouprava na Dolnjem Seniku priredila program za starejše občane, na katerem sta nasto-pila domači nemški pevski zbor in mešani pevski zbor upokojencev iz Murske Sobote. Ob tej priliki so odprli tudi razstavo Ernesta Bransbergerja, ki tokrat na svojih slikah predstavlja nekdanjo Mursko Soboto.
- 21. decembra bo Kulturno umetniško društvo Rožika iz Kuzme priredilo gledališki večer, na katerem bo sodelovala Gledališka skupina Nindrik-in-drik s predstavo Pismo iz Me-rike.
- 28. decembra organizira Zveze Slovencev na Madžar-skem v počastitev Dneva ma-njšin srečanje porabskih kul-turnih skupin. Na dan manjšin bodo domače skupine »poči-vale«, nastopila bo gledališka skupina KUD Rožika iz Trd-kove.

Varovati materinščino kot najdražji biser

Praznični čas je tudi čas srečanj z ljudmi, ki so nam posebej dragi: prijeten klepet, lepe misli in želje in že se mrk obraz razleže v širok nasmeh... Praznični čas pa je prav tako lepa priložnost, da nam kaj o sebi in svojem delu pove naša draga znan-

Dr. Zinka Zorko

ka, za nekatere bralce je to že nekaj desetletij, *prof. dr. Zinka Zorko*, ki ima Porabje zaklenjeno v posebno dragem kotičku svojega srca. Za njo so plodna desetletja znanstvenega in pedagoškega dela, njene raziskave vključujejo tudi porabsko narečje. V iztekajočem se letu je za svoje pomembno znanstveno delovanje dobila dve visoki priznanji: Univerza v Mariboru ji je podelila častni naziv *zaslužne profesorice*, pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti pa je bila izvoljena za *izredno članico akademije*. Iskreno čestitam! Povabilo, da »poklepeta« z bralci Porabja, jo je zelo razveselilo. Kako tako bogato življenjsko pot strniti v prostorsko omejen časopisni članek? Nemogoče. Zato sva se dogovorili, da bova rekli kaj lepega, toplega in prazničnega. O njenem življenju in tudi o Porabju v njem.

- Vaša življenjska pot je izjemno bogata in pestra; zapajate nam, po vaše, pomembne mejnike na njej.

»Luč sveta sem zagledala leta 1936 na Spodnji Kapli na Kozjaku in družini miza-

rja in šivilje kot peti otrok. In danes se nas deset še živih otrok zbira vsako prvo soboto v mesecu v Selnici ob Dravi pri maši, ki se daruje v spomin naših skrbnih staršev. Maturirala sem na Druge gimnaziji v Mariboru, slavistiko pa sem študirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Po diplomi leta 1961 me je želja po poučevanju slovenščine pripeljala na Šolski center na Ravne na Koroškem, kjer sem si prizadevala vzbuditi zanimanje za slovenski jezik in književnost pri mladih kovinarjih in metalurghih, na gimnaziji pa sem poučevala tudi ruščino. Po desetih letih so se mi odprla vrata tudi za raziskovalno delo na področju slovenskega narečjeslovja, ko sem bila izvoljena za asistentko na takratni Pedagoški akademiji v Mariboru.

- In tu se začneja vaše plodno visokošolsko pedagoško in znanstveno delo.

»Na Pedagoški akademiji, današnji fakulteti, sem se posvetila pedagoškemu delu pri študentih slovenistik, hkrati pa sem se tudi z znanstvenim delom potrjevala kot raziskovalka in prek vseh predpisanih stopnic napredovanja dosegla naziv redne profesorice. Magistrirala in doktorirala sem na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz slovenskega jezikoslovja, junija letos pa sem bila izvoljena za izredno članico Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

- Kaj je vam osebno pomnilo poučevanje slovenske materinščine?

»Dijakom in kasneje študentom sem želela približati slovenski jezik na pisni in govorni ravni, na uporabi in znanstveni osnovi, da bi ga tudi vzljubili kot največji zaklad, kot materinščino, v kateri se sporazumevamo, sporočamo, v kateri sanjamo in izpovedujemo najgloblja čustva in izražamo svoje misli, in da

bi jo varovali kot najdražji biser.

- Desetletja svojega znanstvenega dela ste posvetili raziskovanju predvsem severovzhodnih slovenskih narečij. Kdaj ste se odločili, da bodo narečja vaše življenjsko poslanstvo?

»Za raziskovanje slovens-

Dr. Zorkova sprejema čestitke predsednika SAZU, dr. Boštjana Žekša, ob izvolitvi za izredno članico Akademije.

kih narečij sem se odločila že v diplomski nalogi, v kateri sem raziskala glasovje, oblike, skladnost in besedje svoje rojstne vasi Kaple na Kozjaku, to je zadnje fare v Dravskem obmejnem hribovju, kjer še govorijo koroško narečje. Odkrila sem jezikovne starine, besede in oblike, prinesene iz pradomovine, ki nas povezujejo tako s severnimi kot vzhodnimi Slovani. Nato sem svoj raziskovalni krog razširila na severno Pohorje, na Dravsko dolino in Kozjak, kjer govorijo koroško narečje. Severnoštajerska narečja so kar klicala raziskovalca in odzvala sem se z narečnimi raziskavami v Dravski dolini, na vzhodnem in južnem Pohorju, na Ponikvi, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, in v Rogatcu z okolico.

- Panonsko narečno skupino, kamor sodi tudi porabsko narečje, raziskujete že zelo dolgo...

»Z raziskavami govorov panonske narečne skupine se

ukvarjam že več kot dvajset let. Osvetlila sem prleške govore Biša, Gomile pri Kogu, Radomerščaka, prehodila sem Haloze od Zavrča do Žetal pa snemala, pisala in objavljala svoje izsledke. S prekmurščino sem se zblizala pred četrto stoletje, in to v Kobilju, v Brezovcih, naza-

univerze pa smo začeli zbirati gradivo za narečjeslovne študije.

- S katerim porabskim govorom ste začeli in zakaj?

»Izbrala sem si najprej govor vasi Števanovci. Zakaj ravno to slikovito vas? Poznala sem dragocenega učitelja na tamkajšnji osnovni šoli, Karčija Krajcarja, ki me je povabil k sebi domov, k svoji materi, nato k svoji teti sredi vasi, kjer so se zbirale prijazne vaščanke in pripovedovale, odgovarjale na vprašanja, pele nabožne pesmi, pa sklanjale, stopnjevale in spregale. Kakšno bogastvo jezika! Pod streho so me povabili na eno kmetijo, v trgovino, snemala sem tudi v gostilni. Na teh poteh me je prijazno spremljal danes ugledni predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnšek.

Rezultate tega raziskovalnega dela sem predstavila na srečanju v Sombotelu, na slavističnem kongresu v Ljubljani in tudi objavila v svoji znanstveni monografiji.

- Katere porabske govore, razen števanovskega, ste še raziskovali?

»Študentje in učitelji z mariborske in ljubljanske univerze smo raziskovali v raziskovalnih taborih govore v Slovenski vasi, v Sakalovcih in na Verici; vse smo snemali na kasete, da smo lahko v seminarskih nalogah na fakulteti odkrivali zakonitosti, enakosti in razlike med posameznimi govori.

Mojo veliko jezikovno zvedavost je pomagal tešiti pokojni prof. Ludvik Olas, rojen Prekmurec, ki mi je ustvarjal prvi tem narečjem. Njegova velika ljubezen, pa tudi skrb za Slovensko Porabje sta bili nalezljivi, hvala Bogu.

- Kaj v porabskem narečju je tisto, kar vas je posebej prevzelo? Obvladate zakonitosti porabsčine, bi znali tudi tako govoriti?

nadaljevanje z 12. strani

»Zdi se mi, da obvladam večino zakonitosti porabsčine, čeprav tako govoriti ne bi znala. Spoznala pa sem, da ohranja ta jezik veliko značilnosti, podedovanih iz praslovanščine, saj zaprti v svoj svet od Rabe do Mure niso mogli prevzemati iz drugih slovenskih narečij. Prevzemali pa so besede iz nemščine in madžarščine, seveda hkrati s predmetom in pojmom, ki so ga na novo spoznali. Globinsko pa to prevzemanje ni popačilo prvotne podobe jezika, ki ohranja svoj naglas, kakost in kolikost samoglasnikov, zgodovinsko pogojene soglasnike, izviren sestav sklanjatev s starimi končni-

cam, kakršne so ohranjene le še na zahodnem robu slovenskega kulturnega prostora, v Benečiji in Režiji. Porabsčina ohranja tudi slovnični srednji spol; te oblike se v slovenskem osredju nagibajo ali k moškim ali k ženskim samostalnikom. V besedju so nekatere starine prave dragocenosti, ki pričajo tudi o ustni jezikovni tradiciji še iz časov, ko sta v Panoniji oznanjala slovanski evangelij Ciril in Metod.«

- Kolikor mi je znano, vaše sodelovanje s porabskimi učitelji traja že več kot tri desetletja. Poletnih izobraževalnih seminarjev si brez vas ne moremo zamisliti. Vedno najdete pra-

vo temo in pravo, toplo besedo za vse.

»Na poletnih seminarjih za učitelje iz Porabja sodelujem od leta 1972. Pripravljajo se v različnih krajih po Sloveniji. Za pogovor z učitelji izbiram jezikoslovne teme, naravnane tudi na poučevanje jezika. Tako poznam večino učiteljev, nekateri so svoje delo že prepustili mlajšim, vendar ostajajo vsi v mojem spominu zapisani kot dragoceni biseri, ki so vse življenje izgorevali za vzgojo mladih in tudi za ohranitev slovenstva ob Rabi.«

- Med vašimi številnimi raziskavami se ena nanaša na analizo jezika osnovnošolskih spisov v porabskih solah. Kaj ste ugotovili?

»V posebni raziskavi sem analizirala jezik osnovnošolskih spisov v porabskih solah in ugotovila, da izdelki teh dvojezičnih učencev niso slabši od spisov, napisanih v naših osnovnih solah, celo prevzetih besed iz madžarščine sem zasledila zelo malo, kvečjemu kakšno narečno besedo. Spisi učencev in dijakov, ki jih objavlja časopis Porabje, so jezikovno dognani.«

- Vem, da ste redna in zelo skrbna bralka časopisa Porabje. Kako bi ga ocenili?

»Prisrčno se zahvaljujem glavni urednici Marijani Suškič za objavljanje dragocenih prispevkov v časopisu tudi v knjižnem jeziku, čeprav so članki v narečju bližji bralcem, ki jim je časopis namenjen. Časopis odlično opravlja svoje naloge: obvešča, nagovarja, poziva, vabi, jezikovno uči in prebujajo zavest pripadnosti porabskemu jeziku in posredno slovenskemu knjižnemu jeziku; tako opravlja tudi izobraževalno in estetsko vlogo.«

- V prazničnem času, na pragu novega leta, si izrečemo različne želje. Kaj bi vi zaželeli Slovincem ob Rabi in vsem bralcem Porabja?

»V prihajajočem letu 2004 želim Slovincem ob Rabi in vsem bralcem Porabja zdravja in sreče. Bodite ponosni na svoj bogati jezik, ki ga ohranjamo že tisoč petsto let.«

Valerija Perger

Velki in mali lidge

V naše novine Porabje sam pred mesecem piso, kak sam s pajdaši odo po velkom senji s knjigami v Frankfurtu na Nemškem. Tam je bilou vōpostavljeni telko knig, ka bi je človek nej mogo taprešeti v trej svoji žitkaj. Bili so tam tisti tō, ka knige pišejo, pisateli. Bili smo takši bole mali nejpōznani pisateli pa bili so takši najbolje poznani, tisti največši pisateli. Bili so v Frankfurtu takši tō, ka so od nji drugi knige pisali. Med njimi je biu najbolje poznani boksar Mohamad Ali. Vseeno, ka je bilou trno zanimivo, mi je takšo velko senje začalo pomalek višje ojditi. Vej pa sam eške sploj nej pogledno po varaši, sam si pravo in s pajdašom Felixon sva odisla v stari Frankfurt. Ojdla sva med lejpimi starimi rami, se stavila v kakšnoj krčmeji, spila posanco ali dve dobro nemško pivo pa tadale po varaši. Tam za ednim kıklom pa je stau un. Vekši med največšimi. Tak velkoga ranč na največšom senji knig na svejti nega. Tam je stau krau Karel Velki. Že njegovo menje je veliko, pa njegvi kip (szobor) je tō

Eden trno mali človek je srečo največšoga.

velki.

Poglednimo malo nazaj. Nej dosta lejt nazaj, samo dobri djezero tristou lejt. V leti 768 je Karel Velki grato krau. Po tistom je njegvo kralstvo bilou iz leta v leto vse vekše in leta 800 se je

dau naredi za časara. Štiri najst lejt po tistom je mrou, dapa ostano je največši med največšimi. Vse tisto, ka je naredo v tisti davni lejtaj in ka so delali njegvi sinauvge, se eške gnesden vli v granicaj Evrope, ka je zvūn Ru-

sije pod njim bila skur cejla Evropa.

Dapa zakoj leko vidimo Karla Velkoga v Frankfurtu? Vse je povedano v imeni toga varaša. Karel, leko njemi povejmo Karči tō, je vōzraso iz lūstva, kaso njemi in da prajli Franki, po nji se gnesden zove Francija. Prvi tau ime na Frankfurt je iz tej reči, iz rejči Franki. Drugi tau je iz latinske rejči Forte, stera zaznamuje vekši z zidom zagrajeni varaš, Madžari bi prajli vār, Slovenci pa utrdba, ka je nika ne more podrejt. Zdaj pa če tej dve rejči Franki in Forte vkūper dejemo, dobimo menje Frankoforte, gnesden po nemško Frankfurt. Tou pa ne znamenuje nika drugo, kak tou, ka je té varaš biu utrdba od Frankov.

Nej sam si mogo pomočti. Postavo sam se pred Karla Velkoga in Felix je stisno na fotoapar. Gda sva prišla nazaj na največše senje s knjigami na svejti, se mi je vse vidlo vcejlak malo. Tak je tou, če se srečaš s takšim velkim človekom, največšim med največšimi.

Milivoj Miki Roš

Nastop na Miklavžev dan

Na dan sv. Miklavža, 6. decembra, so v vasi Kemestardfa imeli dan upokojevcev. Ta vas se nahaja nekaj kilometrov pred mestom Körmend. Sem je šla nastopat gornjeseniška folklorna skupina.

Na začetku programa je župan vasi pozdravil upokojevce. Nato so malčki in osnovnošolci imeli svoj nastop, recitirali so pesmi in igrali na klavir. Prišel je k njim tudi Miklavž in jim prinesel darila. Tudi njemu so peli in recitirali. Na koncu je imela nastop naša folklorna skupina. Imeli smo približno 35-minutni program. Na začetku je članica skupine pozdravila gledalce in na kratko predstavila skupino. Med plesi pa je govorila o značilnostih teh plesov, kakšni so ti plesi, kdo so jih vse plesali pred nami in kako se jih je skupina naučila. Mislim, da je publiki bil vseh veseli nastop, ker so veliko ploskali.

Na koncu so tudi nam, tako kot vse ostalim, postregli s pecivom in sokom. Preživeli smo kratek čas v tej vasi z upokojenci, ampak vseeno nam je bilo lepo med njimi.

Agi Hanžek

Življenje je v zemlji

Lujzeki se je življenje letos na gesen cejlak preobrnulo. Pa nej samo zatok, ka so letos novembra nut spunili 80. leto. Lejpa lejta so tau. Sploj pa gnes, gda mladi samo tak ne pričakovano mērajo. Lujzek so pa zdravi, ešče pri mauci pa dun žalostni. Vidijo v svojoj vesi s svojimi pavarskimi očami, ka vse na nikoj dē. Vidijo zapuščene sonžete, du-gu-dugo lejt nezorane njive, kvar divjačine.

Lujzek so lani sami ostali. Žena Ilonka so na žalost mrla, etak se je pa nika vtrgnilo v njij. Kak je njigvo življenje lejpo pa veselo bilau. Obadva sta rada mejla rodno zemlau, živino, pavarsko delo. Najveksa njija žalost je bila, ka sta sin, mladi Lujzek, pa čerka Marta nikak nej trpela tau, ka bi na zemlej delala. Lujzek sam sebe krivi za tao zatok, ka njima je vse priskrbo, da bi se leko včila. Tak onadva zdaj, kak sama pravita, neščeta zemlau razkapati. Ka sta svojo kariero, svojo dobro življenje z zemle leko dosegnila, na tau ne mislita.

Gnes je srejša, na gnes je obeč eden človek Lujzeki, ka pride po kravo, stero Lujzek škejo odati. Na zimau go več ne vūpa krmiti tak zaupstom. Njigva kuća je tak malo vō z vesi, na samom. Do tejša mau so mlejko vsakši den v ves nosili držinam. Samo etak so leko mlejko odali, zatok ka so ljudje nej cajta meli k njim domau ojditi po mlejko. Tak so si mislili, če pride zima, krepka zima, nej gvušno, ka do mogli ojditi v ves. Dapa pamet ji je zatok nej njala. Odati tau slednjo živino od rama? Kakša žalost je tau za nji!

Gda so Bimbona, kravo za-zrankoma oslednjim nakrmili pa so šli vō iz štale, se jim je srce vkūp potegnulo. Pa te liki bi krava sama tū čutila, je nazaj poglednila od jaslina na njega. Če svojo živino rad maš, go redno opravlaš, tau živina čuti pa te ranč tak rada ma kak ti njau. Vse tau je dobro vedo stari Lujzek, vej je pa v svojom življenji vsigdar z zemlauv pa z živinov delo.

V vesi je vōra na cerkvenom tōrmi devet darila. V tistom momenti se je k Lujzeki na dvor notraobrno eden tovrnjak. Lujzek so spoznali v njem kūpca, s šterim sta se pred dnevi pogodila za kravo. Lujzek bi se nikak nej pogodili z njim, če bi of nej pra-

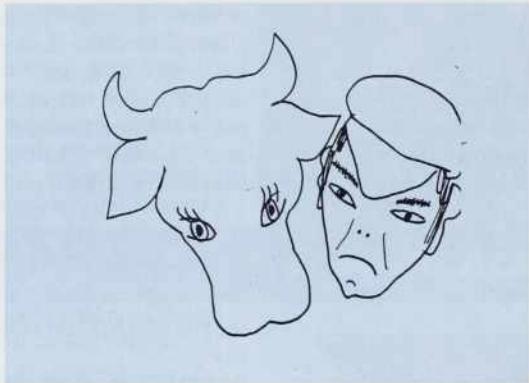
vo, ka de go emo tadala, nede go odavo. On velko gazdijo pela pa go za mlejka volo ške meti, no pa ešče go vcuj pūstiti tū šče, vej je pa ešče mlada.

Te misli so zdaj Lujzeki napameti ojdle pa te nji je srce ešče bola stiskavalo.

»No, oča! Ženite naprej kravo, paškim se,« pravi of. »Priste štrik tū, morava go z glavauv dobro vcuj zvezati k grajki, naj ne more skakati.« Lujzek so tau čuli pa nej, depa tak automatično so djali, ka je

že včasini na drugi den so ranč tak stanili kak drgauc pa hajde v štalo. Štala je celko vōrazsladjena bila, Bimbo krava je falila, stera bi go nasapila. Lujzek so tak nagnauk vō iz štale stapali pa si sami sebi etak gučali: »Dobro bau, če mo se skrb emo, vej sam pa nej pri sebi.«

Zima, velka zima je nastanila. Lujzek so se doma zdržavali, kūrili so si, pa če je njim nej trbelo kakšoga krūja ali mlejka, so se nej vō iz kuće potegnili. Z mačkom so si pripovej-

of gučo. Pa te je of že pri štalinu vratat stau, krēda na tau, ka do gazda kravo vōgnali. Lujzeka je dugo nej bilau iz štale s kravov. Kūpec je že nepotrplivo kričō za njimi: »No, ka pa baude? Go kušujete ali ka je?« V tistoj minuti so Lujzek iz štale vōpelali kravo, dapa je njim že staukrat žau bilau, ka kravo etakšomi ta dajo. Tak so čutili, ka je tomi živina samo edna stvar, bola škir, s kem pejnaze služi. Sploj zmetno sta go gor na tovrnjak sprajla pa go je of z veliko praksov privezo na autoni. Te je skočō doj, segno v žepko pa je naprej vzeu palacko, stera je puno pejnaz bila pa je doj što trde bankone. Lujzek so se samo te vpamet vzeli, gda je že auto vō z dvora pofudno. Nikša strašna praznina je nastanila. Samo te lejpi, črni maček se je Lujzeki okauili nogaj mujco, tak kak če bi je tolažō. Zdaj so se oni doj prignili pa s tisto rokav, stero so slobaudno meli - ka so v ednoj držali bankone, stero so za kravo dobili - toga črnoga pobaužali pa so ma etak pravli: »Nika se ne boj, tebe nikomi ne dam.« Lujzeki so se dnevi pomaleg vlejkli. Večkrat - sploj pa tiste prve dni, gda so kravo odali - so kaj takšega napravili, ka so se sami od sebe malo zboljšali.

dali. Nikšo nauvo šegau so si tū gor vzeli. Vsakši den so spili zazrankoma palinko, sledkar pa tak pomaleg cejl den kupico za kupicov vina. Vse tau so oni sami meli doma, zatok ka so edno zrno sadja nej pūstili na nikoj titi. Drgauc so tau piti kakši delavci zapravljali, stero so pri velkom deli kaj pomagali njim. Lujzek so tak čutili, ka etak ležejše trpijo samotno. Sam biti. Sto pa tau vej, ka je tau, stero je tau nej probo. Deca? Samo naskrivoma njim je napamet prišo gnauk eden, gnauk drugi. Pa vnuki. Sveti Baug! Vsi so se spozabili od njij. Vej pa majo svoj služ, ka je nej šala. Vej je pa sin telefoniro, ka na božič malo pridejo. Marta je tū obečala, ka ona na nauvo leto malo pride z držinov.

Lujzek so eden den tak malo kaulagrvat gledali doma v kūniji pa v sobi tū. Vidli so, ka je nika fejs vkriž prišo. Na posaudi gorposenjana hrana, zamazana posauda je že eden mali »brej« vōdjala. V sobi je postelina zamazana, pomete-no je nej bilau vejga baug od gda nej, nej v kūniji pa nej v sobi. Vsakši den so si gor djali, ka zdaj pa zdaj. Depa vsigdar so samo telko napravili, ka je sploj potrebno bilau.

V klejti je že edne bečke vina sfalilo, ranč tak eden devizon

palinke tū. Sami od sebe so se zboljšali. »Tau etak ne more naprej titi,« so sami sebi ponavljali. »Od toga minuta več edne kaple nej. Zdaj se vcuj pripravim pa mo red delo,« pravijo sami sebi.

Pa kak kak nej, je njigva prva paut v klejt pelala. Tam tū trbej red napraviti. Zamazani ebarje, prazna, nej vōzaprana bečka je čaka. Pa te strausijo devizon pa tam ešče nika ločka. Prinesejo litrski glaž pa lijak pa vōnalajejo tau ostalo palinko. Pa te zaglednejo tam nistarne posence pa samo tak automatično si nalejejo malo palinke. »Vej pa malo za mauč,« sami sebi pravijo, »vej pa dosta dela čaka name.« Pa te, gda tak za en deci vōvlejejo pa spidjejo, te gledajo glaž pa etak mislijo: »A, ka mo pa grdo eške eden glaž, vōspigem zdaj, ka je v njem, pa te šlus. Pa te mo delo.« Zdaj doj zaženejo eške pau deci pa te etak pravijo sami sebi: »Nikši lačen sam.« S tejm dejo v kūnjo pa si vrejzejo krū pa malo žira namažejo na njega. Gda tau zejo, so že pa žedni. »No, vej pa edno kupico vina leko spigem, od toga mi nika nede.« Pa ga spigejo. Den tak odide, spijo v mrzloj kūniji. Ogenj je že davnik vgasno v spajeti.

Večer, gda so se prebūdili, so drgetali. Glava je pa takša bila kak edna strejta tikev. Na drugi den so pa v takšom ognji ležali, ka so mislili, zdaj pa zdaj se vužgejo. S celjov močjav so se vkup pobrali pa so po mobilnom telefoni, stero-ga so od sina dobili, gor zvali doktora.

Doktor je prišo pa je ugotovila, gda ji je pregledno, ka so se njim plūče zvūžgale. V posteli morajo ostati, na toplom, dobijo injekcije. Če se kaj oberne, de dobro, če nej, te do tak nagnauk mogli v špitale. Dobro, dobro, samo sto de pa kūro, sto de nji opravlo. Doktor pita telefonsko numero sina ali čeri. Lujzek so ešče pri mauci pa pravijo, ka naj njija ne zovejo zatok, ka ona nemata cajta za kaj takšega. Najbole so se pa zatok branili, ka če baug vari stero domau pride, nede pozno svojo rojstno hišo. Par mesecov pa je vse zapuščeno. Te doktor pita, če koga majo v vesi. Lujzek pravijo ka ja, majo brata pa njegvo držino. Naj povejo ovim, vej pa brata žena bi leko malo prišla.

Na božič, gda je sin pa njegva držina prišla, so Lujzek že ba-ukše bili. Nej so steli, da bi mladi Lujzek kaj zvedo, depa vse je vōprišlo, najbole tau, kak so fejš betežni bili. Pa te je mladoga Lujzeka žena etak prajla: »Oča, ka te se pa sami tūj mantrali. Tam v varaši takši faj domovi gestejo za stare. Tam te leko v gvušnom mesti. Pri nas ne morete biti, mi smo nigdar nej doma, sto bi pa vas opravlo?«

Lujzek so na tau nika nej prajli. V njigvom mišljenji je pa že spertoletja bilau. Te do oni malo kosili, malo v ogradci delali. Brez toga oni ne ostanejo.

Na nauvo leto je prišla Marta, Lujzeka čī, pa je ranč vse tak bilau, kak gda je sin doma bio. Prsilidjavali so Lujzeka, naj de jo z njimi. Vej pa dom za stare je zatok, naj si starejši tam počinejo. Pa te ešče Marta tak tū prajla: »Tak vej, ka vam napameti odi. Tak računate, ka te spertoletja pa zemlau razkapali kak v cejlom vašom življenji. No, s toga nika nede.«

Lujzek so se vkraj obrnauili pa so si samo mislili nika. Nikak so nej razmeli, zakoj je njigva deca etak daleč prišla. Ne vejo, ka je življenje, ka je zemla? Marta je zatok napamet vzela, ka je očo zbantivala pa je he-njala s svojo sekanterijo. Pa kak so vsi prišli, so odišli tū. Lujzek so pa skurok tak čutili, ka hvala baugi.

Lujzek so v 81. leto staupili. Pričakali so spertoletje, ka je na svejti najlepšo. Zdravje njim je - tak se je vidlo - vred prišlo. Toplo sonce, spertoletšni vōter, vōocvetena drejva so njim bila počineč, s tejm vred življenje. Pomaleg so si naprej nosili škir, semena, kosau so klepali. Tau je za njij najlepša muzika bila. Te črni maček se je pa samo mota-uso, motauso kaulęg njij, oni so ma pa pripovejvali. Tačas ka se je leto začnilo kazati, staram pa okolica takša bila kak eden mali pūngrad. Večkrat so mislili na deco. Depa oni nemajo cajta. Oni morajo delati. Vej v zimi, te pridejo. Vleti so oni na morji, od tistec pošilejo lejpe karte.

Lujzek so se zmirlili v ovoj usodov. V štalo so pa samo če je sploj mujs b te so tō nej tam ta gled je Bimbo bila nekoč življena.

Irena Barber

Pismo iz Sobote

Trno čedno delo

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, v tom preminoučom leti nema nikšnega mira. Ne ga minute, ka bi nej gledala na televiziji politiko ali pa premetavala vsefele novine. Samo eške tou jo miga, ka je steri od naši prejdnji povedo, kak smo obodili tou leto. Vej pa vejte, kak je tou? V parlamentu doj davlejo, kak smo se ravnali, kelko smo prislžili, kelko pa ka smo zapravili, če smo flajšno ali pa lagvo delali, mamo pejneze ali nemo, pa vse takšo se leko čuje pa taprešte. Meni tou dé na edno vūjo nut pa tak brz na drugo tavō, vej je pa vsikšo leto gnako. Eni pravijo, kak nam lažajo, drugi njim vōrvlejo. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa vse tou posluša pa šte v novinaj samo zato, kasi leko peldo vzeme.

- Držina je kak kakši mali orsag, kak mala država. Dja sam najstarejša, zato si brodim, ka sam najbolje čedna in dja vam vōovadim, kak se je naš mali orsag, naša mala država držala v toum preminoučom leti! - nam je doj davala pri obedu, kak če bi pred nami stau najvejši prejdjen od najvejšoga.

Gda pa tou leko čakamo, - sam pozabo djesti, samo tak sam držo žlico pred lampami.

- Vej vas eške pravi čas vkūperpozovem, - se je že paščila gledati televizijo pa šteti novine.

Pomalek so bili tisti njeni papiri vcejlak puni nikši numer, nikše čudne zamotane reči, ka bi je vejn nikše nej vedo taprešteti. Iz dneva v den me je vse bole polejvala oumanca, s takšim strajom sam čako, gda pride den dojdavanja moje tašče Regine, trno čedne ženske. Tisti den je prišo, gda sam ga najmenje čako. V nedelo po obedu.

Tak, vse mam vkūper spisano, zdaj pa poslunte! Dapa nikšnoga pogučavanja med mojim dojdavanjom! Po tistom leko stoj kaj pita, - je stanila, dja, moja žena in najniva mlajšiva pa smo se

deli za stolom kak kakši mali koudiši in jo gledali kak malo bole velkoga boga.

- Kak smo se ravnali in kak smo delali v leti 2003. Leto 2003 je bilo boukše kak leto 2002, dapa vseeno smo nej vse spunili, kak smo si obečali, - se je držala, kak kakši politik na televiziji. - Po dugi analizaj sam gor prišla, ka je nej bilou spunjeno. Moram prajti, ka je tou nej oprvin, vse tou smo doživeli že prejšnja lejta. Od koga gučim? Od mojoga zeta Miki. Nikšoga poštuivanja nema do svoje tašče Regine, vejte od koga gučim, od sebe. Vsi pa vejmo, ka sam dja najstarejša in prejdnja v tou držini, zato se ne šika od prejdnjoga kajkoli lagvo brodit ali pa lagvo gučati. Inda svejta so takše nut zaprl ali pa je odpelali v Sibirijo, dapa rusoški časi so preminouli.

Nesam vōrvo svojim vūjam. Name bi Regina samo tak odgnala v Sibirijo, če bi se tou godilo pred dvajseti ali tresti lejta. Kak če bi senjo. Una pa je li gučala pa gučala, kak trbej plūniti v rokē, se vkūper pobrati, vej pa demo v Evropo, lobotala je tadale od nekšnoga držinskoga parlamenta, pa od mene, terorista.

- Zdaj pa poglednimo naše finance. Od nouvoga leta dale mo meli držinsko kaso. Tak se tou dela! Vsikši filer, ka se prislžiti, de se nut dejvo, dja pa mo kak prejdnja votalala. Prva pa, kak de stoj škeu kaj dobiti, de mogo dole spisati, zakoj nuca pejneze, gde de kūpiuvo pa zakoj de tisto nuco. Dja tou poglednem in povem, kak bou spejnezami, leko ka je dam ali pa tiudi nej. Tak se tou dela v Evropi!

Tisti nika drouvni pejnezi v mojej žepki so tak nagnouk gratali žmetni kak kamen na grobi. Tou znamenuje, ka mo mogo za vsikši špricer v krēm pisati papir pa je eške po tistom nej gvūšno, ka mo ga leko spiu.

- Naš gračanek, od toga moram to nika povedati. Kak si spoj leko broдите, ka majo ništerni lepši gračanek kak pa mi, vas pitam? Tou je do zdaj bilou, dapa tadale več nede tak! Vsi te delali na njem, dja pa mo skrb mejla, ka te delali najbolje kak leko. Tisti, ka so se bole vkraj vlekli, do mogli redno plūniti v roke, - me je gledala, kak če bi ranč dja najmenje delo, mene, steri sam ga prekopo djezero pa djezerokrat.

Dja pa sam gledō ženo pa najniva mlajšiva. Tak so jo poslušali kak malo vekšoga boga, nej pa mojo taščo Regino, trno čedno žensko, stera je mejla v rokaj eške eno petdeset papirov, iz steri je vōšejla. Gledō sam papire in čidale bole mi je bilou lagvo, polejvala me je oumanca, v črvej me je stiskavalo, v očaj me je peklo. Vkuper sam spadno.

Prebūdo sam se v svoji posteli, moker kak mlaka in s sūjimi lampami kak posenje na bečka. Pogledno sam kouli sebe. Na mojej lejvoj je špala žena, z mlašeče sobe se nej nika čulo. Stoupo sam pod ledeni tuš. Pomalek sam prišo k sebi.

- Boug moj, vej sam pa vse vkūper samo senjo. Vej pa takšo od moje tašče Regine, trno čedne ženske, človek ne more čakati, - sam si gučo.

Držini sam naredo zajtrik. Dapa naj eške spijo, sam si pravo in odišo poglednit, ka se godi z Reginov. Bila je venej in gledala gračanek.

- Gda zima mine, mo bole mogli meti skrb zanga. Naš de najlepši eti koulivrat, - me je tak poglednila, kak če bi ga mogo že zdaj začati vred gemati.

Pomalek me je že palik začala polejvati oumanca. Šou sam v kučo, vkūper strgo vse novine in tak dole zakapčo televizijo, ka jo samo dja leko gor vužgem. Vej pa vejte, človek nigdar ne vej, gda so senje za istino in gda je istina samo senje.

Miki

Zabadanje

Vōrvali ali nej, tou se je zgodilo najbolje za istino. Tou se je nej zgodilo inda svejta, kak se začajo pripovejti, liki se je tou zgodilo že za mojoga pa vašoga žitka. Tou je rejsan nej bilou inda svejta, tou je bilou edno lejpo jesen, gda je čas za zabadanje. Tak so zabadali pri sousei od moje tetice tō. Že rano je žlata pila kafej pa kakšo palinko kcu. Po tistom so šli po trno tučno svinjou. Samo eške vert je faliju pri glejvi. Kak bi pa nej faliju, če pa je trbelo eške palinko piti.

Za edno pou vōre je prišo iz rama. Noge so se njemi že zaplejtale med seuv.

- Vse de vredi, lidge. Nika se ne sekirajte. Mogo sam si malo spiti, ka žalost vtupim v sebi. S tou našo svinjo sva velkiva padaša bila. No eške sva itak padaša, dapa neva več dugo, - je že prijo nož, ka jo bodne, po tistom, gda go možakari vōpotegnejo.

Tak so naredli. Svinja je civila, kak če bi njoj slou za žitek, gazda Erni pa se je zibo es pa ta. Eno dvakrat je probo bodniti, pa je nej slou, na tretjič njoj je porino nož nut v srce. Tak so si bar brodili. Žena Rožika je čakala, ka de krv lovila, krvi pa je nej bilo ranč za pou šterca nej. Gledali so živau, če kaj več krvi vō iz se be pisti, una pa nika.

- Eške gnouk trbej bodniti, - si je na glas brodo Erni, pujča pa kak če bi ga čula.

Tak nagnouk je bila na nogaj. Možakarge so cejli trdi gratali, mlajši so začali djoukati, ženske pa kričati, naj go nekak buje. Dvesto petdeset kil mesa pa špejka je gledalo možakare, možakari so cejli trdi gledali čemerasto pujčo, do-

keč se je nej zagnala prouti njim. Takše sile eške nej bilou na Ernijovom dvouri. Ženske so kak blisk vujšle v ram, mlajši na orej, možakarge pa so se sinjavali nut v glejv. Una pa za njimi! Čemerasto je krōfkala in se zaganjala v dveri, stere so nej mogli do kraja zaprejeti, ka ji je preveč nut bilou.

Minilo je edno deset minutov velkoga straja. Pujča se je po tistom postavila srejdī dvoura in z očami streljala kouli sebe. Niške je nej vūpo z oreja, niške vō iz rama pa iz glejva tō nej. Sto vej, kak bi se vse skončalo, če bi nej bilou sousea djagara. Prišo je s pūško na dvour pa strejlo iz obej cejvi nagnouk. Bouga živau je spadnila, glavē je več nej mejla. Zabadanje je trno žalostno gratalo. Nej bilou krvavoga šterca. Nej bilou glave in tak je vertinja Rožika nej mogla skūjati bujto repo. Od čemerouv se je Erni napiu do konca. Rožiki je vgasno ogen v špajati, mlajšom je bilou vse vkūper že smešno, možakari so nej vedli, ka bi s tistim stvourom brezi glave, ženske pa so začale klajfati. Najbole srečni so bili Cigani, ka so tam za edno vōro šli mimo Ernijovoga rama.

- Haaa, ka te ga s tejm? - je pito najbolj čaren.

- Nika! Najga vrag vzeme! - si je Rožika že pa zbrodila na nesrečno zabadanje.

- Haaaa, ka pa če bi ga mi nesli namesto vraga, guspa, ka? - se je vōpostavo malo menje čaren.

- Neste, naj ga ne vidim! Pa mojoga Ernija tō leko odpelate ta k vam. Za nikši hasek je nej, - je pokazala prouti sobi, gde je Erni senjo pidjane senje.

- Haaaa, guspa, njega ga ne moremo podjesti, svinsku meso pa leku, guspa, haaaa! - so zdignili mrtvo Ernijovo padaškinjo in jo prej po polaj odnesli domou.

Pri Erniju so za obed meli stroušanco, pri Ciganaj pa zabadanje z veselico za cejlo držino.

Miki Roš

NIKA ZA SMEJ...

Pamet zase ma

Gusti je velki betjar. Nega takšoga bala, veselice, gde bi se on nej tuko pa svajūvo. Etognauk je pa spoj ostro vcuj šlau. Tak, ka so vidli, ka je Gusti eške naužic tū naprej vzeo. Za toga volo so ga na policijo pelali pa ga je tam policaj etak pito: »Na, gledajte te naužic. Spoznani vam je?«

Gusti taji pa pravi, ka je te naužic on eške nigdar nej vido. Policaj Gustina zapre. Na drugi den ma pā kaže naužic pa ga pita, če ga pozna. Gusti pa zdaj etak pravi: »Kaj bi ga pa nej pozno pa ga že vido!«

Policaj pa: »No, tau sam sto čuti. Zdaj ste vovodili pravico. Od kec je spoznani vam te naužic.«

Gusti pa: »Od kec, od kec! Vej ste mi ga pa vi sami včera pokazali.«

Mali Pišti pa djaboke

Janči spoj lejpe djablani ma, letos so lepau rodile tū. Samo ka tej nistarni mlajši kradnejo sad. Janči je etognauk zgrabo maloga Pišteka, ka je ranč na djablani sejdo pa djaboke držo v rokaj. Janči ga pita: »Ka pa ti tam z djabokami delaš?«

Mali Pištak pa: »Jaj, možak! Ne smejte včasim na lagvo misliti. Te djaboke so vse nakle bile, ge sam je samo gor pobrau pa je zdaj nazaj obešavam.«

Televizija

Policaj se je v nauvo stanovanje znošo. Žena ma etak pravi: »Človek, zdaj ka nauvo stanovanje mava, bi se šikalo kŭpiti eden barvni (szines) televizor.«

Policaj včasim bauga ženo, dē v bauto pa etak pita: »Mate barvni televizor?«

Ovi pravijo, ka ga majo. Zdaj policaj etak pravi: »No, te mi dajte ednoga rdečoga.«

Ka dela?

Deca si v prvom klasi pripovejda, ka delajo stariške. Mali Viktor etak pravi: »Moj oča je pilot. Ka pa dela tvoj oča?«

Zdaj drugi mali etak pravi: »Moj oča tau dela, ka ma mati zapovej!«

Ženitev

Francek si je etognauk nika zbrodo pa se je postavio pred očo svoje drage Elze pa je etak gučo: »Ge bi rad vzeo vašo Elzo za ženo. Dopistite mi?«

Oča Gusti pa zdaj etak pravi: »Dobro, dobro. Depa z mojo ženov ste že gučali?«

Francek pa etak: »Gučo sam, gučo. Depa vejte, tau je tak, ka ge bi itak bole vašo čer vzeo za ženo.«

Fejst se je bojo

Eden ciganj je spoj rad kradno, tū pa tam so ga pa za toga volo pred birovijo postavili. Etognauk je tū na avtobusi ednomi človeki palacko vovkradno iz zadnje žepke pa so ga zgrabili. Gda je na birovijo prišo, ga je birauf etak pito: »No, ti ciganj, nej si se bojo vovkradniti tau palacko tistomi človeki?«

Ciganj pa: »Jaj, dragi poštenti birauf! Kaj bi se pa nej bojo. Sploy sam se bojo, ka de palacka prazna.«

NIKA ZA SMEJ...

NIKA ZA SMEJ...

Zdaj me je zavado

Ilonka je etognauk v Krmedin ūšla k ednomi fiškališi pa ma je etak pravla: »Gospaud fiškališ, ge se razpitati škem od moža.«

Fiškališ go pita, zakoj. Ilonka ma pa zdaj etak guči: »Vejte, gospaud fiškališ, tau je že nej za trpeti. Ka ma v rami v rokau pride, vse v me zluča.«

Fiškališ pa: »Tau je strašno. Pa kak dugo že tau etak dē?«

»Kak dugo, kak dugo? Že deset lejt, od tistoga mau, kak sva se oženila.«

»Pa zakoj se te samo zdaj šketi razpitati,« pita fiškališ.

»Zakoj, zakoj,« pravi Ilonka, »zatok, ka me je zdaj oprvin zavado.«

Šteri je čednejši

Dva šaulara, Joži pa Laci, si etak pripovejdeta: »Vejš, Laci, ge sam trnok čeden pojep bio, že gda sam spoj mali bio.«

Laci pa: »No, pa zakoj si te ti tak čeden bio?«

Joži pa: »Zakoj, zakoj. Zatok, ka gda sam kumaj deset mejsecov star bio, sam že brez pomoči ojdo.«

Laci pa zdaj etak: »Pa ti držiš tau za čednost. Vejš, ge sam že tri lejta star bio, pa sam se eške itak nositi dau.«

V gaušči

Žofika pa Janči vkŭp ojdita, velka je lŭbezen. Etognauk sta pa vkŭp bila, z autonom sta se malo vozila. Etak pri-

deta k ednoj gaušči, gda auto doj stane pa nej naprej, nej znak. Janči je včasim vŭnajo, ka zatok auto nede, ka je bencin sfalijo. Včasim vŭstane na paut, prvomi autoni majŭče pa of doj stane. Janči zdaj etak pravi tomi človeki: »Če vas je pa baug dau, dajte nam edno kantlo bencina, dojšo se je nama.«

Človek zdaj doj pa gor pogledne Jančina pa spoj lejpo Žofiko tō pa gnauk samo začne Jančina po glavej pa po plečaj tuči pa ma etak pravi: »Ti, nauro tele! Najoprvin, tū je s tebov ta fejst lejpa dekla. Ob drugim, trno lepau sonce sije, ob tretjim, samo eden stopaj pa si v gaustoj gaušči. Ob šrtin, bencin ti je sfalijo. Leko si stoj želej na svejti lepšoga pa baukšoga.«

Privatna klinika

Šanji je fejst betežen grato pa so ma tak tanačivali, ka naj s tejm betegom v edno privatno kliniko de, tam ga gvŭšno zavrčijo. Rejsan so ga v tau kliniko pripelali pa je ozdravo. Etognauk se je nika šeto po Varaši pa je srečo svojoga padaša Karčina. Karči ga etak pita: »No, že si ozdravo? Rejsan je tak hirešen tisti profesor?«

Šanji pa: »Buma, vse je tak, kak mi je pravo. Gda so me nut pripelali, ka sam eške ojditi nej mogo, mi je pravo, ka ga za šest kednov ge po svoji nogaj gor poiščem.«

Karči pa: »Pa je te tak bilau?«

»Buma, tak,« pravi Šanji. »Vejš, gda sam iz klinike daubo račun, sam tak nagnauk mogo auto odati pa sam rejsan pejški po svoji nogaj gor poisko profesora.«

Postaršŭvanje

Dva maliva laufara, Bela pa Pišti, sta etognauk v soboto pauleg cirkvi ojdla, gda sta vpamet vzela, ka je tam ranč zdavanje. Nej trbelo dosta čakati, mladi par je že na

NIKA ZA SMEJ...

crkveni stumbaj stau pa je njima čestitalo lŭstvo. Bela etak pravi: »Pišti, pojva pa fejst postrašiva te mladi par.«

Pišti pa etak: »Ti somar, kak bi je pa leko postrašila, eške edno redno petardo nema va pri sebi.«

Bela nika ne povej, samo se pred mladi par postavi pa ženi etak pravi: »Mama, kŭpiš mi čokolado?«

Dobro glavau ma

Vdardjeni Vili se je etognauk etak valo svojomi padaši Ivani: »Vejš, Ivan, moj sin, mali Vili, strašno dobro glavau ma.«

Ivan pa: »Rejsan? Te se je nej po tebi vrgo. Tak se dobro vči?«

»Kaj bi se pa dobro včio,« pravi Vili. »Etognauk ma je eden velki čŭgeo na glavau spadno pa ma je nika nej bilau.«

Etak smo

Mladi Vendel etognauk doma pri stauli sedi pa je strašno žalosten. Mati Mariška ga pa pita: »Ka ti je pa, Vendel? Zakoj si tak žalosten?«

Vendel pa zdaj etak pravi: »Kaj bi pa nej bio žalosten. Tak rad bi se oženo s sausednov Trejzov, depa oča mi je tak pravo, ka go ne smejm za ženo vzeti, zatok ka je Trejza prej od njega.«

Mariška pa zdaj etak pravi sinej: »Nika se ne djaŭči, nika se ne žalosti. Ti zmerom leko za ženo vzemeš sausedno Trejzo, zatok ka si ti gvŭšno ka nej tvojoga očo sin. Tau pa ge vejim.«

NIKA ZA SMEJ...

OVEN

Problem je, ka ste zgubili pravo smer na svojem romanji od Murske Sobote do Monoštra. Tak vam pa trbej, ka ste se pa predugo zadržali na Seniki pri Cifri. Zdaj je vaša dužnost ta, ka malo pridete k sebi pa vönajdete, kama ščete idti v vašom življenji. Ne mislite na norosti, zatou ka samo z zdravo pametjo leko dosegnete srečno pa uspešno življenje. V glavnom je pa pomembno tou, ka v zvezdaj piše, ka se vam preveč nej trbej sekerati. Mejte samo v glavej, ka te meli samo tisto, ka si sami spravite z vašimi rokami pa z nogami. Tanač: špilaj te fuzbal.

RAK

Zvezde pravijo, ka te se srečali z eno staro lübeznijsko. Nede stara telko po svojij letaj, kak po tom, gda ste jo vi prvič spoznali. Ali ne dajte se, čeglij de staro poznanstvo pa začalo rasti na nepredvidenih področjih. Rajši se v prihodnjom leti posvetite vrtičkarstvu. Še skouz je najboukše najprle obdelati svoj ogracek pa te še kakšnega drugoga. Pri tom opravili si kúpite novo motiko pa lopato. Še boukše de, ka kúpite tudi listek za tombolo. Mogoče vas čaka prva nagrada. Tanač: za nagrado si kúpite motokultivator, s sterim te ležej kopali v ograceki.

DVOJEKA

Nete vörvali, ali pred vašimi vratami do vas čakala darila, vi te se pa spitavali, što je zdaj tou prineso, vej pa nemate eške rojstni den. Ali eni znajo, ka

včasi trbej celjo življenje neka od sebe davati, nej pa samo djemati. Tak de najboukše tudi za vas, ka se posvetite kakšnomi dobromi deli, pa pokazete svoje radodarno srce. Najboukše bo, ka se vpišete v kakšno društvo. Tanač: k pevskomi zbori se ne prijavite, ka tou nede dobro delo. Sosedo še zdaj vüja bolijo, ka vas je zadnjič poslušala, gda ste popejvali v kopalnici.

RAK

Tak kak vsakšomi, tudi vam pejneci povzročajo težave. Zato poslušajte, ka vam svetüjejo vaši kolegi pa ne napravljajte, gda vam nej trbej. Što pa pravi, ka si morate skouz v trgovini kúpiti čokoladne cukre. Tak so nej dobri, nej za zobe pa nej za kile. Tudi te do odišle v novom leti, če te se zadosta gibali. Ali, ka če zvezde velijo, ka si človek mora v življenji privoščiti kaj sladkoga. Tanač: namesto cukrov priporočamo sladki večer v dvoje, šteroga si že tak dolgo želete.

LEV

Tou nej istina, ka že pa nikomi ne vörvlete. Čas je, ka začate zavüpati drugim. Vej vam pa nede nišče nika vkradno. Tiste pejneci, ka ste ji meli doma v blazini, ste tak ali tak znankar že zdavnaj odnesli v banko. Poleg toga je zdravje vredno stokrat več kak vsi pejneci toga sveta. Tou dobro znate, zato de najboukše, ka si pomislite kakšno lübezensko zvezo z bogatim doktorom. Te te meli vse na küpi. Po drugoj strani pa je istina, ka ide lübezen skouz želodec. Tanač: kljub tomi, ka vam dobro kaže za zdravje v novom leti, ite od časa do časa k doktorji. Pred odhodom se doma dobro nagejte, ka te fejt dolgo čakali na vrsto.

DEVICA

Nekak vam pripravlja presenečenje, ali na konci de presenečeni on sam. Konec koncov ste nej vi tisti, ka ste samo tak po župi priplavali. Za vas odi v bližnjoi prihodnosti ugodno obdobje. Sicer de vas zgrabila delovna mrzlica, ali ka če si ne morete pomagati. Što drugi de pa namesto vas opravo spomladansko čiščenje, če je še od lani ceji kúp ropotije pod omarom, kama ste jo skrili, gda je prišo poštaš. Pred poštašom, šteri nosi Porabje, pač človek ne more meti doma razmeta. Ka de si pa človek mislo. Ka ne delate nika drugoga, kak samo novine štete. Tanač: naročite tudi vašoga poštaša na Porabje pa ta ga vküper štela.

TEHTNICA

Zvezde so se še nej odločile, ka je gnesden biti boukše, ali lačen ali zalüblen, zato odločitev prepuščajo vam. Ne vagajte predugo, ka na konci ostanete tak lačni kak sami. Pri vaši odločitvaj ne zgübite poguma, pa čeglij de se včasini vidlo, ka stvari nemajo nikšoga izhoda. Ali eške nikdar je nej bilou tak, ka nekaj ne bi bilou. Seveda nücate tudj puno mero potrpljenja pa živcov. Stvari do se pomirile komik v drugoj polovici leta, gda te ugotovili, ka bi si bilou dobro malo vövezeti življenje pa iti na kakšno kulturno prireditiv v hotel Lipa. Tanač: če nede v Lipi prireditiv, si vzemite sobo pa si malo počinite.

ŠKORPION

V leti 2004 te meli veliko željo, ka te ščeli pomagati drugim lidam. Vaša dobrota nede mela granic, vse druge pa do se tak

ali tak odprle po 1. maji 2004, gda ta tudi Slovenija pa Madžarska notrik stopili v Evropsko unijo. Priporočamo vam, ka se v tom procesi tranzicije pridružite gasilskomi društvu. Za začetek te najprlej pomagali zdigavati cevi pa še kaj drugoga, te do vas pa cuj püstili tudi, gda de trbelo kaj gasiti. Ali ognja si ne želte, zatou ka je razen na špajati pa v peči eške nidrik nika nej dobroga prineso. Veselili te se gasilskih veselici pa sodelovanja z gasilskomi pa z gasilkami tak v Porabji kak v Prekmurji. Tanač: pri gasilcaj si najprle dente na glavo čelado. Glava je nikdar nej zadosta trda.

STRELEC

Ugotovili ste, ka so v lübezni zadeve komaj zdaj gratale malo bole gvüšne. Po dobrom leti pa pou je že biu skrajni čas, ka ste se malo zorganizirali tudi na tom področji. Partnera nete pelali vö na večerjo, ka bi se dobro nadjö v restavraciji hotela Lipa. Rajšik te küjali doma. Pazite, ka vam sestavinam za gesti ne preteče rok trajanja, prlej kak vi dokončate svojo delo v künji. Gda te geli, se ne nadjete preveč. Zvezde vam še svetüjejo, ka si vzemete en kratki tečaj bejžanja na kratke proge. Tanač: pri telovadbi se ne mantrajte preveč, ka se leko brž zgodi, ka gratale pa lačni.

KOZOROG

Za vas pravijo, ka ste fejt praktični v svojem življenji in stojite z nogami trdo na zemlej, dokeč vas što ne podere. Zato pazite, kak odite prejk ceste. Tovornjakov pa navadnih avtojev te v leti 2004 srečali več kak preveč. Za vas de usoden predvsem traktor s prikolic, tak ka ne odite preveč po kakšni njivaj. Rajši se držte tisti na biciklinaj. Z njimi se leko

pred radovednimi pogledi skrivate tudi v kakšnoj gauški. Pazte, ka vas ne zgrizejo klejši pa ka nede preveč vlažna zemla, ka bi na konci prišli domov z mokrimi nogami pa s premočenimi črečvli. Tanač: kúpite si čizme.

VODNAR

Zvezde znajo, ka ste pa pozabili muškatinke na oknaj, tak ka so vam ceji zmznili. Zato pravijo, ka si dajte mir z rožami pa rajši pouvajte repo. Če te je meli preveč, se vam obeta pejnecna sreča zato, ka jo leko odate na placi v Monoštri. Avstrijci tak küpijo vse, ka je domače. Plačajo naj vam v euraj zato, ka nikdar ne vejte, gda te šli po svejti pa te nücali devile. Vgjojno rano stanite zavolo toga, ka te najlezjej vse napravite v izi pa okoli nje. Sami pa te si krivi, če delo nede napravljeno. Što vam je pa pravo, ka ste mogli titi k sosedici na kavu. Tak ali tak je bila sladka, ka bi leko v njoj žlica stala. Tanač: sosedici kúpite menšo žlico.

RIBI

Nikak ne stanite z delom, šteroga ste začali. Na vaši poti do uspeha de vam pomagala dobra kolegica. V novom leti te zdravi kak ribe, samo če te pazili na vaše zdravje, pa če nika velkoga ne pride vmejs, kak so na primer žučni kamni ali pa rana na želodci, štero ste dobili zatou, ka so vas vsi okoli preveč sekerali, vi ste njim pa preveč šli na roko. Skrajni čas je, ka se postavite za sebe pa vdarite po stoli. Nej preveč, ka novi sto dosta košta. Čaka vas tudi obdobje, gda do potovanja dobila novi smisel. Čas je, ka vzemete küfre s podstrešja, dojdnete praj pa idete malo okoli. Eni priporočajo, ka se vozite fejt dale z avtobusom, drugi, ka vzemete aeroplan. Tanač: mi priporočamo, ka si za vožnjo najdete nekoga, sto de vaše potovanje vöplačo.

Mladi Slovenci, Slovenke v Monoštri, pridite spejvat!

V okviru Slovenske zveze v Porabji gnesden uspešno dela osem odrasli kulturni skupin. Na Gorenjom Seniki že 65 lejt MePz Avgust Pavel, 18 lejt folklorna skupina, 4 lejta ljudski pevci, v Sakalovci 6 lejt folklorna skupina, v Števanovci 12 lejt ljudske pevke, 4 lejta gledališka skupina, v Monoštri 10 lejt ljudske pevke, 8 lejt gledališka držina Nindrik-indrik.

Gnesden si brezi programov tej skupin ranč ne moramo zmisлити en svetek v Porabji pa pri drugi Slovencaj na Vogrskom. Tomi se tu fejs veselimo, ka vogrske organizacije tu vsebola na gausta prosijo slovenski program od nas. Pa dojn vsaka skupina dobro vejs Slovensko zvezov vred, kašno zmečavo znamenója nauve pevce, igralce, plesalce vcuj spraviti k eni skupini. Tak vidim, ka se po vasaj eške itak ležej da kak v Monoštri. Z varaškimi-slovenčarskimi ženskami smo že dosta žensk gorpoiskali, nagončavali, sterim se je lani posrečilo dvej pridobiti.

Če malo bola kaulek poglednamo, te mi Varašanci (Traušča, Židova, Slovenska ves) tu dosta mladi pa srednji lejt žensk pa možkov mamó, od steri je znano, ka dober glas majo, vejo spejvati. Tak brodim, ka bi se zdaj že nam tu šikalo pokazati, ka na nas tu leko računajo, mi se tu škemo trójditi za tau, naj se domanje pesmi ne pozabijo, naj nji ohranimo za naše mlajše, vnuke. Po tej pauti z rednim delom že deset lejt ojdijo varaške ljudske pevke.

Zatau se pokisimo iz mlajše generacije vkúp spravlati nauvo skupino ljudskih pevcev. Mlade Slovenke pa mladi Slovenci v Monoštri! Tau željo si samo z vašim aktivnim spejvanjom leko spunimo. Prosimó vas, zmišlavajte si o tejm, pa če dobite volo, če si leko dopistite pauleg dela, držine, se zglasite na Slovenskoj zvezi ali če vas gora ziščemo, ne opautite nas ta. Če smo pravi Slovenci, te se moramo navčiti nika aldúvati tu za našo manjšino. Baug plati že naprej. Vójpanje mam velko!

Klara Fodor, sekretarka

Goslargo v Prekmurji, vójpanje mamó samo v vas

V Sakalovci že šesto leto dela pridna, flajsna folklorna skupina, stera za spremljavo plesov ške do gnesden nejma žive muzike. Na žalost v Porabji za tau, ka bi koga najšla, šansa nejga. Rešitev vidimo samo v tejm, če bi se najšo harmonikar na Goričkom ali indrik v Prekmurji, steri bi pod ustreznimi pogoji leko opravlo tau poslanstvo. Do tejamau smo se srečali samo s tašnimi harmonikarji, ki so preveč zasedeni, ob slóžbi, držini ške spremljajo domanje skupine in špilajo v kašnom ansambli. Vúpamo se, ka nas poslúne kakšen harmonikaš pa mo meli srečo, da bi sakalauvska mladina s svojo mentoricov vred rejsan leko ohranjala slovenske plesje.

O pogojih in drobnejših informacijah se leko pozanimajte na Slovenskoj zvezi (tel. ++36-94-380-208). Baug plati!

Klara Fodor
sekretarka

SLOVENSKI PLES

Dragi bralci! Želimo vam na znanje dati, ka Slovenska zveza organizira tradicionalni **Slovenski ples 14. februara 2004** v avli Osnovne šaule Széchenyi v Varaši. Na bali de igro *ansambel LIPOVŠEK* iz Slovenije.

V kulturnom programi nam zapleša meščanske ples Folklorna skupina s Ptuja.

Vstopnice (belépőjegyek) se dajo kúpti na Slovenskoj zvezi v Varaši od 26. januara 2004.

Cejna vstopnice, karte za bal de 1000 forintov. Sto želi, si leko zapovej naprej večerdjo té, gda kúpi karto za bal. Večerdja de koštala 1000 forintov. Več informacij te leko steli v naslednji novinaj.

**OBIŠČITE KOMPASOVI
BREZCARINSKI PRODAJALNI
(DUTY FREE SHOPA)
NA MEJNIH PREHODIH V HODOŠU
IN DOLGI VASI TER
KOMPASOV SHOP V KUZMI**

**BOGATA PONUDBA
V HODOŠU TUDI PRODAJA ZA FORINTE
ODPRTO VSAK DAN
OD 8.00 DO 20.00 URE**

*Vesele praznike in srečno novo leto
bralcem Porabja in Slovencem na Madžarskem*

Poslovalnice Nove Ljubljanske banke v Pomurju

Tudi porabski Slovenci lahko varčujete
v naših poslovalnicah!

Želimo Vam srečen Božič in uspešno leto 2004!

ljubljska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Murska Sobota

**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO 2004**

Ker smo lokalni, vam skrajšamo poti in prihranimo skrbi.

Bralcem časopisa in vsem Slovencem na Madžarskem želimo prijetne praznike,
nepozabno praznovanje novega leta ter veliko srečnih dni v letu 2004.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA

LENDAVSKA ULICA 5, 9000 MURSKA SOBOTA

TEL: 02 515 11 00 N.C., FAKS: 02 521 16 54

www.zav-triglav.si

e-pošta: info-ms@zav-triglav.si

PRIPRAVLJENI NA VSE.

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

Beli zakladi neokrnjene narave

POMURSKÉ MLEKARNE, D.D.
INDUSTRIJSKA ULICA 10
9000 MURSKA SOBOTA

Sajarni vodnjak v Trdkovi spet zaživel

Predstavniki občine Kuzma in domačini iz Trdkove so skupaj s predstavnika Heliosa ter Ministrstva za okolje, prostor in energijo 29. novembra odprli obnovljen Sajarni vodnjak v

ske in Avstrije. Vodnjak je bil zgrajen že v prejšnjem stoletju, dvakrat obnovljen in namenjen uporabi okoliških prebivalcev Trdkove vse do začetka 90. let, ko so v vasi zgradili vodovodno om-

ril, da se občina že ves čas trudi za ohranjanje naravnih in kulturnih vrednot, saj lahko v množici različnih pobud le tako izkoristi naravne danosti, ki so zaradi bližine tromeje enkratna priložnost. Razpis Heliosovega sklada za obnovo starih zapuščenih vodnjakov je bila pomembna spodbuda za obnovo. „S tem skupnim partnerstvom smo bogatejši, še posebno v času, ko je zaradi suše voda postala najdragocenejši vir življenja na Goričkem.“

Heliosov sklad za ohranjanje čistih slovenskih voda deluje že šesto leto, z njim je očiščenih sedemnajst kraških jam in brezen ter obnovljenih štiriindvajset vodnjakov iz vseh delov Slovenije. Letos so za obnovo sedmih vodnjakov namenili 3,3 milijona tolarjev.

Obnovev Sajarnega vodnjaka je stala nekaj več kot 1,7 milijona tolarjev, Heliosov sklad je prispeval 30 odstotkov.

Ob odprtju so za pester program poskrbeli kulturno-umetniško društvo Rožika in učenci OŠ Kuzma, za pogostitev Turistično društvo Tromejnik, predstavili pa so tudi gorička vina vinogradnikov Gomboc ter izdelke iz Zeliščnega parka Kuzma.

Matjaž Ledinek

Trdkovi. Uredili so ga ob pomoči Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda in bo kot ena od mnogih etnoloških zanimivosti Trdkove vključen v turistične poti občine Kuzma in Krajinskega parka Goričko.

Sajarni vodnjak stoji v zgornjem delu Trdkove ob glavni cesti Kuzma-Martinja, ki vodi proti Madžarski in slovenskemu Porabju. Mimo vodnjaka poteka pot do Tromejnika, piramidastega tromejnega kamna iz leta 1924, postavljenega na stičišču Slovenije, Madžar-

režje. Želja po ureditvi je bila pri domačinih in v občini živa ves čas – tudi zaradi razvojnih turističnih načrtov občine. V bližini sta tudi stara kmečka hiša iz blata, ki bo kmalu obnovljena, in mogočen štiristoleten hrast graden.

Vodnjak je zidan z domačo opeko ter ima leseno hras-tovo konstrukcijo in vreteno za dviganje vode, obnovljen pa je bil tudi v skladu s pričevanji starejših ljudi. Obiskovalci si lahko ob njem odpočijejo in osvežijo z zdravo pitno vodo.

Župan občine Kuzma Jožef Škalič je ob odprtju pouda-

Ob dnevu manjšin

13. decembra je Skupščina Železne županije podelila »Priznanje za manjšine« posameznikom, ki so si največ prizadevali za ohranitev kulture in identitete posameznih manjšin. Slovenska odlikovanka je Klara Fodor, sekretarka Zveze Slovencev na Madžarskem. Odlikovanje je podelil Peter Markó, predsednik skupščine Železne županije.

Razstava Boruta Vilda

14. decembra so v Slovenskem kulturnem in informativnem centru odprli razstavo akademskega slikarja in grafika Boruta Vilda, ki živi in ustvarja v Belgradu, je pa »panonski« umetnik, rojen v Murski Soboti. »Grafike so za Boruta Vilda čarobna umetnost, ki poetično spreminja stvarnost,« je zapisala umetnostna zgodovinarica Aleksandra Jovičević.

BLAŽENE
BOŽJENE
SVETKE

in SREČNO NOVO LETO!

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,

tel.: 94/380-767

e-mail:

porabje@mail.datanet.hu

ISSN 1218-7062.

Tisk:

SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.